

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Marek Poč

Role státu v hospodářském růstu Irska

Bakalářská práce

Praha 2015

Autor práce: **Marek Poč**

Vedoucí práce: **PhDr. Zuzana Kasáková, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2015**

Bibliografický záznam

Poč, Marek. *Role státu v hospodářském růstu Irska*. Praha, 2015. 42 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Zuzana Kasáková, Ph.D.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá vývojem ekonomiky v Irsku. Primárně se zabývá specifiky irského růstu, porovnává růst v období tzv. Keltského tygra s růstem současným. Analyzuje, jak se Irsko vypořádalo s ekonomickými problémy konce 20. století a po propuknutí finanční krize ve století současném. Zabývá se také rolí státu na ekonomickém vývoji země. Na příkladu Irska pak analyzuje kroky irské vlády jak v 90. letech minulého století, tak při řešení dopadů nedávné finanční krize.

Abstract

This bachelor thesis deals with the circumstances behind the economic growth in Ireland. The thesis primarily focuses on the specifics of this process, tries to compare the growth from the Celtic Tiger period and the current economical situation. The thesis tries to analyze how Ireland handled economic problems from the end of the last century and problems caused by the impact of recent financial crisis. It especially focuses on the role of the government in the process of the economic resurgence. The thesis analyzes and compares particular steps of the Irish government during the crisis.

Klíčová slova

Hospodářská krize, keltský tygr, role státu, ekonomický růst, finanční krize

Keywords

Economic crisis, the Celtic Tiger, governmental policy, economical growth, financial crisis

Rozsah práce: 71 468 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 7.5.2015

Marek Poč

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Zuzaně Kasákové, Ph.D. za trpělivé vedení práce, hodnotné rady, jež mi poskytla, a také za čas, který práci věnovala.

PROJEKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno: Marek Poč
E-mail: marache@seznam.cz
Semestr: 4 semestr, LS
Akademický rok: 2013/2014
Název práce: Role státu v hospodářském růstu Irska
Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok): 6 semestr, LS, 2014/2015
Vedoucí bakalářského semináře: Doc. PhDr. Jiří Vykoukal, Csc.
Vedoucí práce (není povinné): PhDr. Zuzana Kasáková, Ph.D.
Zdůvodnění výběru tématu práce (5 řádek): Bakalářskou práci s tématem hospodářské krize v Irsku jsem si vybral z více důvodů. Jednak jsem nějakou dobu v daném teritoriu žil, jednak mi byl tento kout Evropy vždy bližší než ostatní části. Situace v Irsku, jeho odlišný hospodářský vývoj a současná situace mi přijde zajímavá i v porovnání s ostatními zeměmi, rád bych se tedy o dané problematice dozvěděl další informace.
Předpokládaný cíl (5 řádek): Za předmět výzkumu považuji otázku, zda současné oživení v Irsku, kdy země vystoupila ze záchraných programů je položeno na jiných základech než předchozí boom, který ve svém důsledku vedl k vzniku poměrně velké krize v roce 2009. Cílem práce je tedy porovnat období růstu Irska před a po krizi a analyzovat, do jaké míry se na výkonu irské ekonomiky podílel svými zásahy stát. Práce se tedy nebude zabývat pouze ekonomickými parametry, ale na příkladu Irska se bude snažit ukázat, jak může stát svými zásahy ovlivňovat vývoj země.
Základní charakteristika tématu (10 řádek): Hospodářská situace Irska byla v Evropské unii vždy vnímána jinak než u ostatních zemí. Před příchodem finanční a hospodářské krize v roce 2009 bylo Irsko dáváno za příklad země, která dosahovala obdivuhodného růstu HDP a jako důkaz, že i malá země může prosperovat sama o sobě, nezávisle na svých sousedech. Finanční krize v roce 2009 Irsko zasáhla s o to větší razancí a reputace Irska byla dávána na úroveň ekonomik Řecka či Portugalska. V roce 2013 však Irsko na rozdíl od Řecka například jeví opět známky prosperity a vystupuje ze záchraných evropských programů. Na tématu mě zajímá především odlišný irský vývoj a otázka, v čem je Irsko tak jiné než evropské země, proč ten vývoj je jiný, vzhledem k tomu že se jedná o poměrně malou zemi.
Předpokládaná struktura práce (10 řádek): Úvod 1. Vliv státu na hospodářský vývoj 2. Irský ekonomický vývoj 2.1 Irská ekonomika v době světové finanční krize 2.2 Dopady světové finanční krize na irskou ekonomiku 3. Zahraniční investice 3.1 Dopady politiky irské vlády na ekonomický vývoj 4. Fiskální stabilizace a reformy

4.1 Fiskální politika koncem 20. Století

4.2 Fiskální politika po vypuknutí finanční krize a reformy bankovního sektoru

Závěr

Základní literatura (10 nejdůležitějších titulů):

ALLEN, Larry. The global economic crisis: a chronology. London: Reakcion Books, 2013. ISBN 978-178-0230-924.

FOSTER, John Bellamy a Fred MAGDOFF. The great financial crisis: causes and consequences. New York: Monthly Review Press, c2009, 160 p. Elgar financial law. ISBN 15-836-7184-6.

FRIEDMAN, Milton a Rose D FRIEDMAN. Capitalism and freedom. 40th anniversary ed. Chicago: University of Chicago Press, 2002, xvi, 208 p. ISBN 02-262-6421-1.

HAKIZIMANA, André. The Irish Economy-Past, Present, and Future: Causes of Irish Economic Recessions and Solutions for Growth. 2013-06-21. iUniverse, 2013. ISBN 978-1475991741.

HOLMES, Michael. Ireland and the European Union: Nice, enlargement and the future of Europe. 1. vyd. New York: Distributed exclusively in the United States by Palgrave, 2005, xiii, 207 p. ISBN 978-071-9071-737.

HOURIHANE, Jonathan.: Ireland and the European Union. The first thirty years, 1973 – 2002. Lilliput press, 2004. ISBN 0719071720

KIRBY, Peadar. Celtic Tiger in collapse: explaining the weaknesses of the Irish model. 2nd ed. New York: Palgrave Macmillan, 2010, xi, 237 p. International political economy series (Palgrave Macmillan (Firm)). ISBN 02-302-3744-4.

KOHOUT, Pavel. Finance po krizi: Evropa na cestě do neznáma. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 2011, 328 s. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-4019-5.

LAFFAN, Brigid a Jane O'MAHONY. Ireland and the European Union. New York: Palgrave Macmillan, 2008, xviii, 303 p. European Union series (Palgrave Macmillan (Firm)). ISBN 978-140-3949-288.

O'HEARN, Denis a Shaina Carmel INDOVINO. Inside the Celtic Tiger: the Irish economy and the Asian model. Sterling, Va.: Pluto Press, 1998, xiii, 200 p. European Union series (Palgrave Macmillan (Firm)). ISBN 07-453-1283-7.

SOJKA, Milan. John Maynard Keynes a současná ekonomie. Vyd. 1. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-716-9827-X.

Podpis studenta a datum

Schváleno

Datum

Podpis

Vedoucí bakalářského semináře

Garant oboru

Obsah

ÚVOD	9
1. VLV STÁTU NA HOSPODÁŘSKÝ VÝVOJ	13
2. IRSKÝ EKONOMICKÝ VÝVOJ	18
2.1 <i>Irská ekonomika v době světové finanční krize</i>	21
2.2 <i>Dopady světové finanční krize na irskou ekonomiku</i>	26
3. ZAHRANIČNÍ INVESTICE	29
3.1 <i>Dopady politiky irské vlády na ekonomický vývoj</i>	31
4. FISKÁLNÍ STABILIZACE A REFORMY	37
4.1 <i>Fiskální politika koncem 20. století</i>	37
4.2 <i>Fiskální politika po vypuknutí finanční krize a reformy bankovního sektoru</i> . 39	
ZÁVĚR	49
SUMMARY	52
POUŽITÁ LITERATURA	53

Úvod

Současná hospodářská krize, která měla na irské hospodářství poměrně devastační účinky, vznikla v roce 2007 ve Spojených státech. Zpočátku byla krizí především bankovního sektoru a amerického trhu, nicméně díky globalizaci a provázanosti světových ekonomik se velice rychle rozšířila i do dalších částí světa. Evropa byla zasažena na přelomu let 2008 a 2009 a evropské státy byly postaveny před do té doby nevídanou zkoušku svých národních ekonomik.

Finanční systémy zemí západní Evropy jsou propojeny jednotnou měnou, a tak ekonomiky jednotlivých zemí neměly mnoho možností, jak se před krizí ubránit. Evropské země byly hospodářskou krizí postiženy hned ze dvou stran. Jednak jednotlivé země a banky utrpěly značné ztráty díky investicím do problémových finančních derivátů ve Spojených státech,¹ na druhé straně pak krize znehodnotila investice evropských zemí na domácím, evropském trhu, jako například v Řecku.

Tato práce se primárně zaměřuje na situaci v Irsku. Irsko bylo v době před příchodem krize považováno za příklad prosperující evropské ekonomiky. Bylo bráno jako země, která se díky vstupu do Evropských společenství dostala do pozice jedné z nejzdravějších evropských ekonomik. Od vypuknutí krize prošla irská ekonomika překotným vývojem. Irsko se řadí k zemím, jejichž ekonomika byla hospodářskou krizí zasažena nejvíce, na druhou stranu se ale s následky krize dokázalo rychle vypořádat a nasměrovat opět kurz vedoucí k oživení.

Co se týče současných ekonomických ukazatelů, které jsou součástí této práce - HDP Irska vzrostl v roce 2014 o 3,8 %, míra nezaměstnanosti se ustálila na 11 % a deficit státního rozpočtu představuje necelé 4 % HDP. Míra inflace se v Irsku v roce 2014 pohybovala kolem nuly.² Díky těmto skutečnostem Irsko, jako jedna

---

¹ ROUBINI, Nouriel a Stephen MIHM. *Krizová ekonomie: budoucnost finančnictví v kostce*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 295 s. Finanční řízení. s. 115.

² INMAN, Phillip. Ireland's economy fastest growing in European Union. *The Guardian*. [online]. 2014-09-18. [cit. 2014-12-09]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2014/sep/18/ireland-economy-growth-european-union>.

z prvních zemí, vystoupilo z evropských záchranných programů a jeho ekonomika opět vykazuje známky oživení a růstu.

Cílem práce je tedy porovnat období růstu Irska před a po krizi a analyzovat, do jaké míry se na výkonu irské ekonomiky podílel svými zásahy stát. Role státu se v průběhu sledovaného období v Irsku změnila. Díky evropské legislativě je jeho vliv na irskou ekonomiku dnes mnohem větší než dříve. Práce se tedy nezabývá pouze ekonomickými parametry, ale na příkladu Irska se snaží ukázat, jak může stát svými zásahy ovlivňovat ekonomický vývoj země.

Práce bude vycházet ze studia a analýzy dostupných knižních zdrojů, článků, a odborných statí na dané téma. Vliv státu na chod ekonomiky, vztah Irska a Evropské unie, současná hospodářská krize v Evropě ale i ekonomická situace Irska z období růstu je tématem mnoha autorů a knih.

Vztahem Irska a Evropské unie se zabývají publikace autorů Brigid Laffan, Jane O'Mahony *Ireland and the European Union*, Michael Holmes *Ireland and the European Union: Nice, enlargement and the future of Europe*, John Gaffney *Political parties and the European union* a Jonathan Hourihane *Ireland and the European Union. The first thirty years, 1973 – 2002*. Všechny publikace se zabývají působením Irska v Evropské unii, vlivem členství Irska v EU na jeho ekonomiku a zkušenostmi Irska s evropskou integrací.

Pro pochopení ekonomické situace Irska na konci minulého století byly využity knihy Denis O'Hearn, a Shaina Carmel Indovino *Inside the Celtic Tiger: the Irish economy and the Asian model* a Peadar Kirby *Celtic Tiger in collapse: explaining the weaknesses of the Irish model*. Autoři se ve svých publikacích zaměřili na v té době prudký irský růst, ale i s poukazem na jeho negativní důsledky na irskou ekonomiku, a to především na počínající problémy s migrací a nezaměstnaností.

Aktuální hospodářskou krizí se zabývá z pochopitelných důvodů mnoho autorů. K analýze příčin a vývoje první velké krize v novém tisíciletí jsou využity publikace André Hakizimana *The Irish Economy-Past, Present, and Future:*

Causes of Irish Economic Recessions and Solutions for Growth, Larry Allen *The global economic crisis: a chronology*, Richard E. Baldwin *Ekonomie evropské integrace*. Tito tři autoři se zabývají příčinami a vysvětlením ekonomických událostí ve světě i v Irsku a predikcí budoucího vývoje.

John Bellamy Foster a Fred Magdoff se ve své knize *The great financial crisis: causes and consequences* snaží vysvětlit důvody vzniku finanční krize na americkém trhu a nabízí zevrubnou analýzu možných dopadů. Vlivem současné krize na migraci a zaměstnanost se zabývá ve své publikaci Bimal Ghosh *The global economic crisis and the future of migration : Issues and prospects: what will migration look like in 2045?* Přínosná byla i práce autorů Raj Chari a Patrick Bernhagen *Financial and Economic Crisis: Explaining the Sunset over the Celtic Tiger* popisující specifickou irskou situaci.

Průběhem finanční krize v Irsku se zabývá také mnoho elektronických publikací. Pro pochopení situace v Irské ekonomice byly využity texty autorů Siobhan O'Sullivan, Amy Erbe Healy a Michael J. Breen *Political Legitimacy in Ireland During Economic Crisis: Insights from the European Social Survey* a Tony Costello *The Fiscal Stability Treaty Referendum 2012*. Autoři se zabývají přístupem politiků, tedy rolí státu v řešení problémů v irské ekonomice a jejich reakcemi.

Postkrizovým vývojem ve světě a i v Irsku se zabývá v mnoha publikacích Pavel Kohout, pro potřeby této práce byly použity dvě z nich, *Finance po krizi: důsledky hospodářské recese a co bude dál* a *Finance po krizi: Evropa na cestě do neznáma*. Stejně tak odhadem budoucího vývoje se zabývá použitá publikace Nouriel Roubini a Stephen Mihm *Krizová ekonomie: budoucnost finančnictví v kostce*.

Pro analýzu role státu a jeho vlivu na irskou ekonomiku byly použity publikace autorů Milton Friedman *Capitalism and freedom*, Milan Sojka *John Maynard Keynes a současná ekonomie* a George Soros *Nové paradigma pro finanční trhy: úvěrová krize 2008 a co dál*. Milton Friedman, jakožto zastánce klasických ekonomických teorií ve své knize popisuje svůj pohled na roli státu v řízení

ekonomiky, kniha Milana Sojky pak pojednává o představiteli opačného ekonomického přístupu, kterým byl John Maynard Keynes. George Soros zastává jiné než obecně přijímané principy, popisující vliv státu na chování a výkon ekonomiky, věří spíše na cyklické chování ekonomiky navzdory státním intervencím.

Hlavní výzkumnou metodou této práce bude analýza. Předmětem zkoumání bude irský růst a jeho vývoj ve dvou různých časových obdobích, a to v období konce 20. století a po roce 2010. Z hlediska struktury práce je text rozdělen kromě úvodu a závěru do celkem čtyř kapitol.

První kapitola práce se zabývá obecně rolí státu a jeho možnostmi, jak ovlivnit ekonomický vývoj země. Druhá kapitola představuje Irsko v období krize a její dopady na irské hospodářství. Třetí kapitola se zabývá podporou zahraničních investic ze strany irské vlády a výslednými dopady na irskou ekonomiku. Čtvrtá kapitola analyzuje fiskální politiku ve sledovaných obdobích včetně reforem prováděných nejenom ve fiskální oblasti, ale i na bankovním trhu. Závěr práce pak přináší porovnání nasbíraných informací a jejich zhodnocení.

1. Vliv státu na hospodářský vývoj

Existuje mnoho teorií a pohledů na to, jakým způsobem může vláda jednotlivých zemí aktivně či pasivně ovlivňovat hospodářský vývoj země. Vliv státu na ekonomické dění se dá rozdělit do dvou hlavních přístupů. První, jehož typickými představiteli jsou ekonomové Adam Smith, Friedrich von Hayek a Milton Friedman říká, že stát by do ekonomiky neměl zasahovat vůbec. Prosazuje princip, že hospodářství země je regulováno tzv. neviditelnou rukou trhu, že veškeré pnutí v ekonomice vyřeší tržní mechanismus nabídky a poptávky. Zmíněný princip se v evropských zemích praktikoval především v období kapitalismu, především v 70. a 80. letech 20. století. Tento ekonomický přístup byl pojmenován jako monetarismus, jeho představitelé pak monetaristé.

Monetarismus je založen především na řízení objemu a toku peněz v ekonomice dané země, především prostřednictvím ovlivňování dlouhodobých úrokových sazeb. Vychází se z předpokladu, že celkové množství peněz v ekonomice má přímý vliv na výkon ekonomiky a cenovou hladinu.³ Milton Friedman razil jednoduché pravidlo. Navrhoval každoročně zvyšovat objem peněz v ekonomice tempem, které zhruba odpovídá růstu produktivity. Vzhledem k tomu, že nárůst peněžní zásoby způsobuje zvýšení inflace a růst produktivity působí naopak protiinflačně, zmíněné pravidlo oba jevy zneutralizuje a výsledkem by podle Friedmana byla rostoucí ekonomika, která netrpí nedostatkem peněz.⁴

Řízení ekonomiky pomocí rozpočtů je podle zastánců monetarismu neúčinné, nebo přinejmenším účinné s nepřijatelně velkým zpožděním. Mnohem rychlejší a účinnější je řízení ekonomiky a inflace pomocí objemu peněžní zásoby, tedy pomocí nástrojů centrální banky. Význam centrální banky respektive vztah státu a centrální banky, patří k základním kamenům celé monetaristické teorie. Pokud je inflace v ekonomice vyšší než žádoucí, centrální banka pomocí měnových opatření omezí peněžní zásobu v oběhu. V případě naopak nepřiměřeně nízké

---

³ KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi: Evropa na cestě do neznáma*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 2011, 328 s. Finanční trhy a instituce. s. 108.

⁴ FRIEDMAN, Milton a Rose D FRIEDMAN. *Capitalism and freedom*. 40th anniversary ed. Chicago: University of Chicago Press, 2002, xvi, 208 s. s. 39.

inflace, kdy hrozí nežádoucí recese, dojde naopak ke zvyšování objemu peněžní zásoby.

Nástrojem hospodářské politiky země je pak tedy monetární politika, vycházející z principu monetarismu. Jejím nositelem je centrální banka dané země a situaci na trhu ovlivňuje výhradně měnovými nástroji. Jedním ze základních nástrojů centrální banky sloužících ke kontrole měnové báze jsou pak základní úrokové sazby a míra minimálních rezerv komerčních bank. Úrokové sazby jsou nejčastěji používány k určení typu měnové politiky. Při expanzi se snižují, při restrikcí se pak zvyšují.⁵ Kroky centrální banky tak mají přímý vliv na základní makroekonomické ukazatele, jako je výše inflace, tempo růstu HDP či nezaměstnanost.

Druhý přístup říká, že stát se má na ekonomickém vývoji aktivně podílet. Jde o vymezení se od klasické monetaristické teorie „neviditelné ruky trhu“ tak jak ji definuje Adam Smith, k „viditelné ruce státu“.⁶ Důvodů, proč by stát měl regulovat ekonomický vývoj, lze najít mnoho. Existují monopoly, které narušují autoregulační funkci trhu a tím narušují hospodářskou soutěž. Dále jsou zde tzv. veřejné statky, např. zdravotnické a sociální služby, policie, obrana státu, vzdělávání apod. V neposlední řadě pak existuje na trhu mnoho pozitivních a negativních externalit, které se také tržními principy nijak neřídí. Vůdčí osobností v prosazování teorií o aktivním řízení trhu ze strany státu byl John Maynard Keynes, od toho je tento teoretický směr označován jako keynesiánství.

V případě keynesiánského přístupu je pak hospodářským nástrojem vlády fiskální politika, kdy vláda nastavuje systém veřejných rozpočtů, jejich výsledné hospodaření a strukturu příjmů a výdajů. Současně je také regulována cenová politika, dochází k regulaci mezd, nastavují se dovozní a vývozní kvóty, výkon ekonomiky se ovlivňuje výší daní, apod.⁷ To, jaký směr zrovna v přístupu daného státu převažuje, je dáno především charakterem vývoje světového hospodářství. Keynesiánský přístup byl zvolen v poválečném období, a to

---

⁵ KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi: Evropa na cestě do neznáma*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 2011, 328 s. Finanční trhy a instituce. s. 110.

⁶ SOJKA, Milan. *John Maynard Keynes a současná ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1999. s. 34.

⁷ *Ibidem*, s. 53.

zejména z důvodu potřeby růstu investic a s tím spojeným růstem rozpočtových deficitů a zadlužování. Hlavním cílem v té době bylo udržení stabilního hospodářského růstu bez větších výkyvů. Potřeba růstu investic je také důvodem, proč se keynesiánci brání regulaci ekonomiky prostřednictvím množství peněžní zásoby. Každá taková regulace má totiž za následek kolísání úrokových měr a tím zvýšení nejistoty pro potenciální investory.

Jedním ze základních principů Keynesových teorií je princip vyrovnávání. Předpokládá se, že když v období recese může vláda svými zásahy do ekonomiky způsobit zadlužení, pak v období růstu musí stát hospodařit s přebytky a těmi předchozí dluh vyrovnat.

Tento předpoklad je však nejslabším článkem celé teorie. Vlády samozřejmě měly a mají tendenci hospodařit na dluh, a to i v období konjunktury. Pro tento přístup se pak vžilo pojmenování „vulgarizace keynesianismu“, nebo také „osvojení keynesiánského přístupu politickou praxí“.⁸ Důsledkem daného pak byl nárůst inflace,⁹ což byl jediný způsob, jakým politici v té době byli schopni výši zadlužení alespoň zpomalovat. Dalším neblahým důsledkem pak bylo zvyšování daňového zatížení a v neposlední řadě devalvace měny.

Neblahé důsledky keynesiánství tedy vedly na přelomu 70. a 80. let k odklonu od myšlenky státní regulace ekonomiky a do popředí se opět dostaly konzervativní monetaristické teorie. Znovu se začaly prosazovat snahy o tržní liberalismus a s tím spojené změny v hospodářské politice jednotlivých zemí. Státy přistoupily k deregulaci a liberalizaci trhu.¹⁰ Koncem 90. let došlo k relativně dlouhému období rychlého ekonomického růstu a nízké inflace. Monetaristický přístup pak byl uplatňován celkem úspěšně až do roku 2007. V zemích, jako je například Irsko, došlo v tom období k prudkému růstu a

---

⁸ KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi: důsledky hospodářské recese a co bude dál*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 218 s. s. 102.

⁹ SOJKA, Milan. *John Maynard Keynes a současná ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1999. s. 70.

¹⁰ ŽÍDEK, Libor. *Světové hospodářství: Distanční studijní opora*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2004. 183 s. s. 123-130.

zvýšení výkonu ekonomiky. Toto vše bylo všeobecně doprovázeno optimismem, ve Spojených státech se dokonce začalo hovořit o tzv. éře „nové ekonomiky“.¹¹

Úspěch monetarismu v daném období souvisel také s nástupem globalizace a všeobecného technologického pokroku. Nástup celosvětové konkurence díky odstranění obchodních bariér, prudký rozvoj mezinárodního obchodu, ale také levnější výroba, to vše vedlo ke snížení inflačních tlaků a k podpoře ekonomického růstu.¹²

Existují i další ekonomické teorie a principy, všechny ale ze dvou výše uvedených přístupů vychází, případně je pouze doplňují. Ve Spojených státech v posledních letech převažuje přístup definovaný nositelem Nobelovy ceny Paulem Krugmanem, který vychází z myšlenek Johna Maynarda Keynesa a dále je rozvíjí. Krugman říká, že fiskální stimuly tak, jak je definuje Keynes, jsou správné, nicméně jsou účinné pouze v globálním měřítku. Úsporná opatření jsou podle Krugmana sice důležitá, nicméně jsou překážkou k reálnému obnovení hospodářského růstu. Krugman tedy navrhuje významné zvýšení veřejných výdajů, a to především za účelem podpory zaměstnanosti a zabránění vzniku deflace.¹³ V tomto je hospodářská politika v rozporu se současnou politikou Evropské unie, kde v poslední době naopak převažuje trend snižování rozpočtových schodků a zadlužení.

Jako poslední ze směrů je možno zmínit ještě Neokeynesismus. Jak již název napovídá, i tento směr navazuje na Johna Maynarda Keynesa, nicméně namísto hospodaření státu řeší především vliv zásahů státu na zaměstnanost. Neokeynesiánci se snažili zabudovat do svých ekonomických přístupů i některé prvky z klasických teorií, jako například „přirozenou míru nezaměstnanosti“.¹⁴ S monetaristy se shodli také na potřebě řešit v ekonomice i stranu nabídky,

---

¹¹ Nová ekonomika je termín používaný pro víru v trvalý a vysoký ekonomický růst v USA bez cyklických výkyvů.

¹² KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi: důsledky hospodářské recese a co bude dál*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 218 s. s. 107.

¹³ VOLF, Tomáš. Nositel Nobelovy ceny varuje: Světu hrozí třetí velká hospodářská krize. *Hospodářské noviny*. [online]. 2010-07-09. [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-44731410-nositel-nobelovy-ceny-varuje-svetu-hrozi-treti-velka-hospodarska-krize>.

¹⁴ SOJKA, Milan. *John Maynard Keynes a současná ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1999. s. 71.

nikoliv jen regulovat poptávku.¹⁵ Mezi hlavní představitele patří například známý americký ekonom Paul A. Samuelson.

Práce se snaží analyzovat výše uvedené přístupy na příkladu Irska a jeho ekonomického vývoje. Z pohledu této práce je tedy možno definovat základní kritéria, která jsou použita pro následnou analýzu. Předmětem analýzy jsou druhy opatření, které irská vláda použila k nastartování růstu v porovnávaných obdobích. Posuzována je míra intervence státu, a její vliv na ekonomický vývoj. Mezi opatření, která jsou sledována nejpodrobněji, patří oblast zahraničních investic a fiskální stabilizace. Zahraničními investicemi není myšlena jen podpora jednotlivých komerčních investorů, což bylo příčinou růstu v prvním sledovaném období, ale i využití peněz z evropských záchranných fondů v období druhém. Fiskální stabilizací jsou pak myšleny snahy irské vlády o ozdravení veřejných financí.

---

¹⁵ SOJKA, Milan. *John Maynard Keynes a současná ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1999. s. 72.

2. Irský ekonomický vývoj

Za posledních 50. let zažila irská ekonomika dvě období, kdy se její výkon propadal do záporných čísel. Prvním obdobím, kdy Irsko postihly problémy, byl počátek 70. let minulého století, kdy Irsko zaostávalo v porovnání s ostatními členy tehdejšího Evropského společenství v podstatě ve všech makroekonomických ukazatelích.

Druhým problémovým obdobím pak byl počátek nového tisíciletí, konkrétně rok 2009, kdy Irsko snad největší měrou ze všech evropských zemí doplatilo na vznik světové finanční krize a bylo nuceno požádat evropské instituce o vstup do záchranných programů.

Irské hospodářství bylo na začátku 70. let na pouhých 60 % průměru zbylých států Evropského hospodářského společenství. Průmysl byl zastaralý a tradiční obory byly nekonkurenceschopné. Hlavním vývozním artiklem byly potraviny, nápoje a tabák a vývoz byl závislý především na Velké Británii, do zbytku Evropy Irsko vyváželo pouze 17 % svého zboží.¹⁶ Vstup do Evropského hospodářského společenství byl pro Irsko šancí, jak svou ekonomiku pozdvihnout alespoň na úroveň průměru ostatních západoevropských zemí. Zároveň pak vstup mezi ostatní země změnil hospodářskou, politickou a sociální strukturu dnešního Irska.¹⁷

Irsko vstoupilo do Evropského hospodářského společenství 1. ledna 1973, spolu s Velkou Británií a Dánskem. Na rozdíl od obou zmíněných zemí bylo Irsko považováno za silně proevropskou zemi, kde byla evropská integrace podporována napříč všemi parlamentními stranami.¹⁸

Vstup do Evropského hospodářského společenství byl pro Irsko zásadním předpokladem pro jeho budoucí ekonomický vývoj. Jednak se mu podařilo

---

¹⁶ BARRY, Frank. Irish Economic Development over Three Decades of EU Membership. [online]. 2003. vyd. Dublin: University College Dublin, 2003 [cit. 2014-12-09]. Dostupné z: <http://www.tcd.ie/business/staff/fbarry/papers/papers/Finance%20a%20Uver.pdf>.

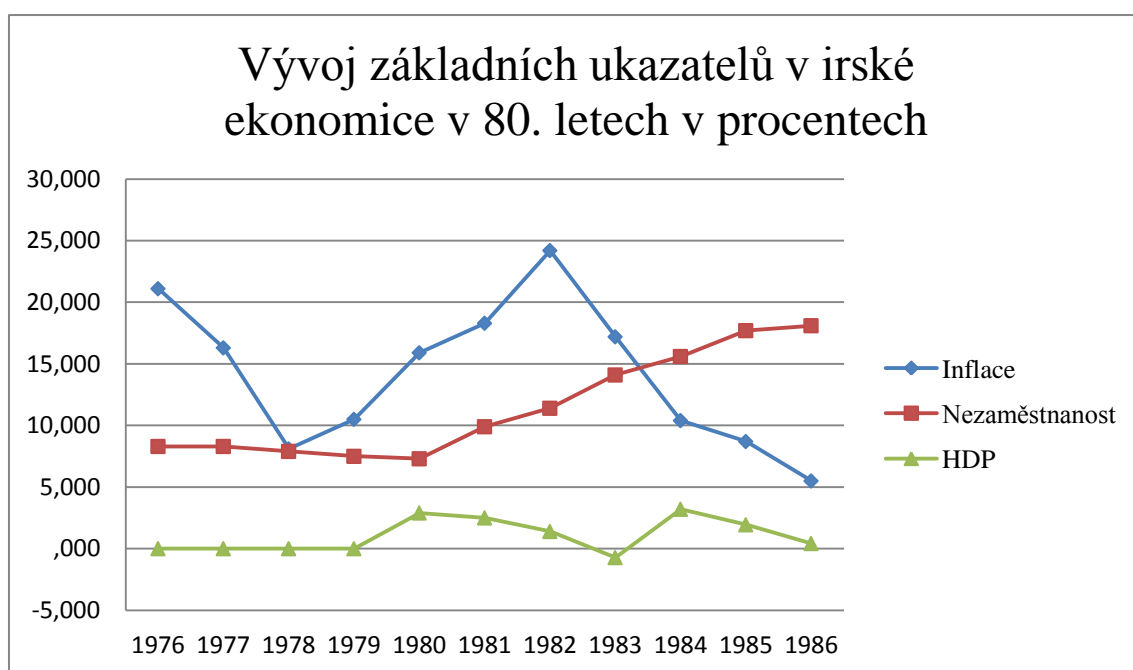
¹⁷ HOURIHANE, Jonathan. *Ireland and the European Union. The first thirty years, 1973 – 2002*. Lilliput press, 2004. s. 19.

¹⁸ GAFFNEY, John. *Political parties and the European union*. New York: Routledge, 1996, xvii., s. 191.

zbavit se závislosti na Velké Británii a také se vstupem do společenství dostalo na evropský trh. Vzhledem ke své ekonomické situaci se Irsko stalo ihned po vstupu čistým příjemcem ze společného unijního rozpočtu, z čehož dokázalo velmi významně profitovat.

Přes veškeré výhody plynoucí z členství v Evropském hospodářském společenství bylo irské hospodářství v 80. letech díky slabé výkonnosti, inflaci a struktuře státních výdajů na pokraji zhroutil. Procházelo mnohaletou recesí, vykazovalo jednu z nejnižších výkonností mezi tehdejšími západoevropskými zeměmi. Životní úroveň v Irsku dosahovala stále necelých 60 % průměru tehdejšího Evropského společenství. Situace v irské ekonomice je znázorněna na následujícím grafu:

Graf 1 - Irská ekonomika v 80. letech

Zdroj: MMF, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/02/weodata/weose1gr.aspx>, 03/2015

Vše se změnilo v roce 1987, kdy v Evropě vstoupil v platnost Jednotný evropský akt (Single European Act),¹⁹ který byl impulsem k nastartování irské ekonomiky. O zavedení Jednotného evropského aktu v Evropě se zasloužil především

¹⁹ Jednotný akt především odstranil překážky v obchodu mezi zeměmi Evropského společenství a definoval vznik společného trhu. Irsko ratifikovalo přistoupení k jednotnému aktu paradoxně až jako poslední, přestože na něm v budoucnu vydělalo ze všech účastnických zemí nejvíce.

tehdejší předseda Evropské komise Jacques Delors,²⁰ který viděl budoucnost evropského trhu právě v odstranění překážek v obchodu a jednodušším financování investic.

Jednotný evropský akt postavil Irsko do úplně nové role. Stalo se mnohem atraktivnějším pro zahraniční investory, především ze Spojených států a Japonska. Pro irské exportéry bylo najednou mnohem jednodušší vyvážet své zboží do ostatních zemí západní Evropy, díky evropskému sdílení technologických a legislativních norem došlo také k prudkému nárůstu produktivity irských firem. V neposlední řadě Irsku pomohlo i osamostatnění se od svého hlavního souseda, Velké Británie. Irsko mělo v době zavádění Jednotného evropského aktu ideální parametry pro rozvoj investic – levnou pracovní sílu a nízké výrobní náklady. Navíc, ve volbách toho roku vyhrály strany s proreformním programem, které se nebály svůj program po volbách také prosazovat.

Koncem 80. let došlo k výrazné fiskální konsolidaci. Irsku se dlouho nedařilo držet rozpočty v rovnováze, až nyní se díky nastartovaným reformám a zlepšené ekonomické situaci dařilo rozpočty držet bez hlubokých deficitů. Irský rozpočet se ze schodku ve výši takřka 14 % HDP z počátku osmdesátých let podařilo snížit na přijatelnějších 10 % HDP v roce 1986 a pozitivní trend pokračoval i nadále.²¹ Fiskální stabilizace s sebou nesla i vyrovnání hladiny cenového růstu. Po skokovém nárůstu inflace v 80. letech, kdy atakovala hranici 25 %, se počátkem 90. let podařilo její výši udržet na přijatelné a ekonomicky prospěšné hranici 2 %.²²

---

²⁰ Politik, v letech 1985–1995 předseda Evropské komise.

²¹ PESCATORI, Andrea, Daniel LEIGH, Jaime GUAJARDO a Pete DEVRIES. A New Action-Based Dataset of Fiscal Consolidation. *New Zealand*. 2011. vyd. International Monetary Fund. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp11128.pdf>.

²² International Money Fund: *World Economic and Financial Surveys. World Economic Outlook Database*. [online]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/02/weodata/index.aspx>.

2.1 Irská ekonomika v době světové finanční krize

Druhým obdobím, kdy bylo irské hospodářství na pokraji zhroutení, bylo období po propuknutí světové finanční krize. Někteří ekonomové, například mezi ekonomy uznávaný George Soros, považují za hlavní důvod světové hospodářské krize v roce 2008 zcela prostý konec jedné etapy ekonomického růstu a nástup etapy nové,²³ případně přichází s dalšími alternativními vysvětleními, jakou jsou například teorie o nevyrovnaných trzích.²⁴ Sorosův názor je v ekonomickém světě ale v tomto případě téměř osamocen, většina odborníků na ekonomii vidí za vznikem krize ryze ekonomické ukazatele, bez ohledu na cykly, ve kterých se ekonomiky pohybují. Všeobecně uznávanou příčinou vzniku krize byl problém sekuritizace²⁵ a nesprávného hodnocení ratingových agentur.²⁶ Některé názory také posouvají vznik krize až na počátek století, do doby tzv. Internetové bubliny. Na počátku století vzniklo díky investicím do internetových projektů a firem mnoho krizových ztrátových úvěrů, které neblaze ovlivnily i budoucí trh ostatních komodit. Všichni ekonomové se ale shodnou, že spouštěcím elementem jak světové, tak potažmo i irské finanční krize byl trh s hypotékami.

Příčin problémů na trhu s hypotékami se dá nalézt mnoho. Všechny výše uvedené faktory se svým způsobem mohly na pozdějších problémech na trhu s hypotékami promítnout. Světová ekonomika měla za sebou sérii propadů jednak po splasknutí Internetové bubliny, dále se pak musela vypořádat s dozvuky teroristických útoků v New Yorku v roce 2001. Světové centrální banky byly na počátku století pod velkým tlakem svých vlád a jejich úkolem bylo podpořit ekonomický růst, opět roztočit kola ekonomiky.

Banky mohou ekonomiku ovlivňovat jen omezeně, nicméně dopady mohou být zásadní. V případě světové finanční krize docházelo k významným snižováním

---

²³ FOSTER, John Bellamy a Fred MAGDOFF. *The great financial crisis: causes and consequences*. New York: Monthly Review Press, c2009, 160 p. Elgar financial law. s. 66.

²⁴ SOROS, George. *Nové paradigma pro finanční trhy: úvěrová krize 2008 a co dál*. 1. vyd. Překlad Stanislav Tumis. Praha: Evropský literární klub, 2009, 141 s. XXI. století, sv. 8. s. 79.

²⁵ BUČKOVÁ, Veronika. Sekuritizace – novodobý globální trend s následky krize. *Finance.cz*. [online]. [cit. 2015-01-04]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/261776-sekuritizace-novodoby-globalni-trend-s-nasledky-krize/>.

²⁶ ROUBINI, Nouriel a Stephen MIHM. *Krizová ekonomie: budoucnost finančnictví v kostce*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 295 s. Finanční řízení. s. 63.

úrokových sazeb, což ve svém důsledku vedlo k nezdravému nárůstu hypoték, především těch rizikových. Jelikož výnos pro banky na jedné hypotéce se díky úrokové míře drasticky snížil, celkový zisk banky doháněly objemem poskytnutých hypoték. Například americký FED²⁷ byl po útocích na New York donucen snížit úrokovou sazbu na mezibankovním trhu na pouhé 1 %, a úrokovou sazbu v této výši držel ještě další čtyři roky. Právě politice FEDu připisují mnozí ekonomové hlavní podíl na vzniku americké hypoteční bubliny, která následně odstartovala celou finanční krizi.²⁸

Příčiny krize v Irsku lze hledat především ve faktorech, na kterých byl postaven celý irský ekonomický růst počínající v 90. letech minulého století. Irsko svůj růst spojilo jednak s orientací na globální světové hráče a přílivu jejich investic, a jednak se nedokázalo vyhnout podobným omylům na trhu s investicemi a hypotékami, které vyvolaly krizi ve Spojených státech. V Irsku se navíc ekonomické problémy násobily faktorem imigrace. Po úspěšném období irského růstu na konci 20. století se Irsko stalo oblíbenou destinací pro imigraci. Jen mezi lety 1995-2000 se irská populace rozrostla o více než jedno procento, právě především díky imigrantům. Například jen v roce 1998 se během jednoho roku přistěhovalo do Irska více než 47 500 imigrantů.²⁹ Dalším impulsem pak bylo rozšíření Evropské unie v roce 2004, kdy se do Irska za práci vydalo mnoho práce chtivých obyvatel bývalé východní Evropy. Růst irské populace s sebou nesl samozřejmě i růst ve stavebním sektoru a právě strmý nárůst hypoték.

Zásadním problémem v Irsku se ukázal být stavební sektor. Stavebnictví rostlo v Irsku nebývalým tempem. Jestliže podíl sektoru stavebnictví byl v 90. letech v průměru okolo 5 % HDP, což bylo srovnatelné s okolními zeměmi s podobnými parametry, tak začátkem nového tisíciletí se podíl stavebnictví do roku 2007 ztrojnásobil až na necelých 15 % irského HDP. Jelikož na stavební činnosti bylo navázáno mnoho dalších aktivit, stavebnictví a jeho stabilní růst

---

²⁷ FED - centrální banka Spojených států.

²⁸ SOROS, George. *Nové paradigma pro finanční trhy: úvěrová krize 2008 a co dál*. 1. vyd. Překlad Stanislav Tumis. Praha: Evropský literární klub, 2009, 141 s. XXI. století, sv. 8. s. 80.

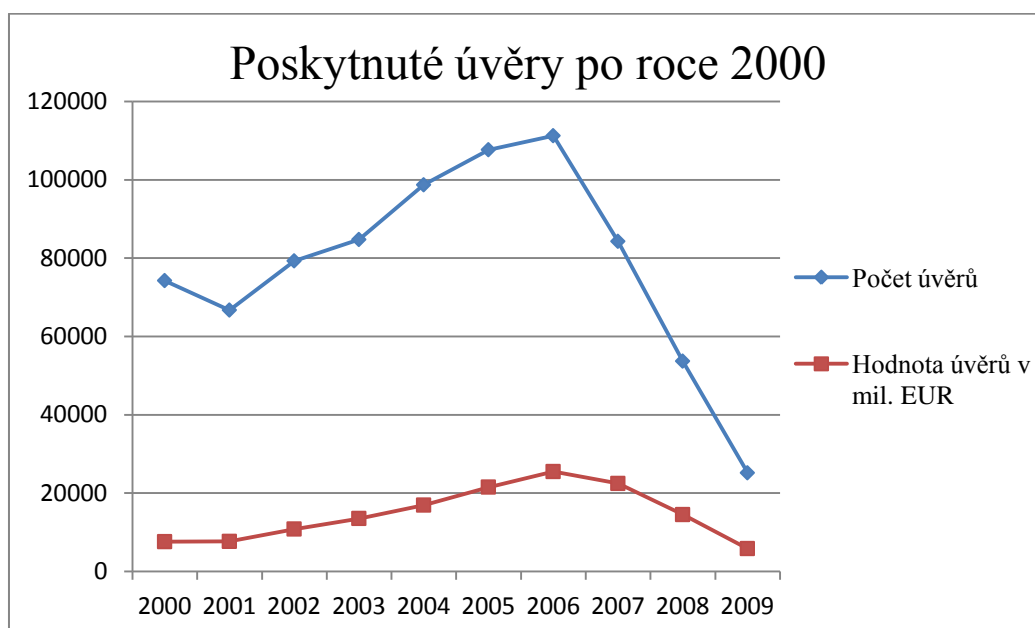
²⁹ POWELL, Benjamin. Economic Freedom and Growth: The Case of the Celtic Tiger. *The Cato journal*. [online]. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://object.cato.org/sites/cato.org/files/serials/files/cato-journal/2003/1/cj22n3-3.pdf>.

byl hlavním předpokladem ale i budoucí slabinou dalšího ekonomického vývoje v Irsku.

Růst stavebnictví byl živený především rozmachem úvěrů a hypoték. Ještě na konci století zaostávalo Irsko v objemu úvěrů domácnostem se svými 60 % HDP v porovnání s ostatními zeměmi západní Evropy, kde byl jejich objem průměrně o 20 % vyšší. Na počátku nového tisíciletí se jejich objem díky novým podmínkám velice rychle zvýšil a brzy překonal hranici 100 % HDP.³⁰

Na růst úvěrů měla podstatný vliv i situace v ekonomice a celkové pozitivní očekávání dalšího růstu. Jestliže si průměrná domácnost v roce 1995 brala hypotéku nebo úvěr spojený se stavěním v hodnotě tříletého průměrného výdělku, pak v roce 2006 si stejná domácnost požádala o úvěr v hodnotě osmiletého průměrného výdělku.³¹ Tempo nárůstu úvěrů od počátku století do vypuknutí krize je znázorněno v následujícím grafu:

Graf 2 - Poskytnuté úvěry

Zdroj: Environ, <http://www.environ.ie/en/Publications/StatisticsandRegularPublications/HousingStatistics/12/2014>

Tempo nárůstu hypoték měl na svědomí také prudký nárůst cen nemovitostí v Irsku a tedy fakt, že většina domácností na vlastní bydlení bez hypotéky už

³⁰ KELLY, Morgan. Whatever happened to Ireland? *VOX: CEPR's Policy Portal*. [online]. 2010-05-17. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://www.voxeu.org/article/whatever-happened-ireland>.

³¹ Ibidem.

prostě nedosáhla. Nárůst úvěrů se ale netýkal pouze domácností, stejným tempem rostlo zadlužování i stavebních firem a samotných irských bank.

Irské banky nebyly připraveny na takový růst v poskytování úvěrů, navíc spojený s růstem hodnot nemovitostí. Irské banky v tomto období půjčovaly domácnostem o 75 % více prostředků v porovnání s rokem 2000, v případě stavebních firem pak byl nárůst o 40 %.³² Na své investice si často musely také samy půjčovat u mezinárodních institucí, a tak začátkem tisíciletí došlo k vysokému nárůstu závazků klíčových irských bank vůči zahraničním institucím a investorům. V běžné situaci na finančních trzích pokrývají banky poptávku prostřednictvím svých depozit. V případě Irska se však bankovní systém stal díky svým nedostatečným finančním prostředkům plně závislý na krátkodobých mezibankovních půjčkách a dluhopisech emitovaných na mezinárodních finančních trzích.

Zadlužování irských bank bylo navíc počátkem století podpořeno vznikem eurozóny a používáním jednotné měny. Odpadaly nejenom kurzové přepočty, ale také kontroly bankovních operací. Zjednodušení peněžních pohybů mezi evropskými bankami a finančními institucemi, nedostatečná bankovní regulace a systém auditů na straně jedné a odstranění překážek pro žadatele o úvěr a vznik sub-prime hypoték na straně druhé muselo nutně přinést negativní dopady na irskou ekonomiku.

V irské ekonomice se tedy pomalu začala roztáčet nekontrolovaná spirála všeobecného zadlužení, jak státu, tak bank i domácností.³³ Stavebnictví a úvěrová expanze měla tedy na jednu stranu prokazatelně pozitivní vliv na irský růst, na druhé straně postavila irskou ekonomiku v případě jakéhokoliv výkyvu na světových trzích před zásadní problémy s likviditou.

Nárůst populace v Irsku měl i další negativní dopady. Razantně se začala měnit obchodní bilance. Irsko už zdaleka neexportovalo tolik co dříve, jelikož muselo čím dál větší měrou uspokojovat požadavky trhu vlastního. Celkové irské

---

³² KELLY, Morgan. Whatever happened to Ireland? *VOX: CEPR's Policy Portal*. [online]. 2010-05-17. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://www.voxeu.org/article/whatever-happened-ireland>.

³³ LANE, Philip R. The Irish Crisis. [online]. 2011-02-04. Trinity College Dublin and CEPR. [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.tcd.ie/iis/documents/discussion/pdfs/iisdp356.pdf>.

exporty začaly vykazovat negativní vývoj. Jestliže v letech 1995-2000 dosahovala úroveň exportů průměrné výše 17,6 % HDP, pak v letech 2001-2006 se jejich průměrná hodnota snížila na necelých 5 % irského HDP.³⁴

Ekonomika, jejíž růst je postaven na domácí poptávce se všeobecně považuje za ekonomiku nekonkurenceschopnou a lehce náchylnou k otřesům a krizím.³⁵ Pokud není příliv finančních prostředků postaven na exportech, peníze do ekonomiky musí pumpovat banky, ať již formou úvěrů nebo jiných investic. Nicméně banky si k takové podpoře domácího růstu musí peníze půjčit na mezinárodních finančních trzích.³⁶ Zákonitě pak později muselo dojít k situaci, kdy ve chvíli, kdy došlo ke kolapsu na mezinárodních finančních trzích, Irsko nemělo dostatek svých vlastních prostředků k financování svých závazků a dostalo se do platební neschopnosti.

Irská ekonomika začátkem nového tisíciletí začala doplácet na to, na čem postavila svůj růst koncem století minulého. Irská vláda s vidinou ekonomického růstu ještě více podporovala závislost domácí ekonomiky na zahraničních investicích, dále ztraktivňovala domácí trh a tím podporovala imigraci a následný stavební a úvěrový růst, zvyšovala irskou životní úroveň prostřednictvím růstu mezd. Díky své silné pozici a ekonomickým výsledkům zahrnujícím pokles nezaměstnanosti a růst HDP a ve spojení s vysokými výnosy plynoucími ze stavebního sektoru do státního rozpočtu, přistoupila irská vláda ke zvyšování mandatorních výdajů a snižování daní.

Ekonomické problémy se v Irsku začaly naplno projevovat v roce 2007. Lehce dostupné úvěry vyhnaly ceny nemovitostí do nereálných výšin, a při prvních problémech se sub-prime hypotékami se investice do nich ukázaly jako silně ztrátové. První krachy špatných hypoték způsobily paniku na trhu a nárůst úrokových sazeb, čehož následkem byl pokles cen nemovitostí zpět na reálnější

---

³⁴ KIRBY, Peadar. *Celtic Tiger in collapse: explaining the weaknesses of the Irish model*. 2nd ed. New York: Palgrave Macmillan, 2010, xi, 237 p. International political economy series (Palgrave Macmillan (Firm)).

³⁵ Ibidem.

³⁶ European Commission: Representation in Ireland. *Ireland's economic crisis: how did it happen and what is being done about it?* [online]. 2012-12-06. [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ireland/key-eu-policy-areas/economy/irelands-economic-crisis/index_en.htm#3.

ceny. Pro ilustraci, ceny nemovitostí klesly v soukromém sektoru o 47 %, v komerčním pak až o 60 % během jediného roku.³⁷ S poklesem cen nemovitostí došlo logicky k dalším ztrátám investorů a dalším problémům se splácením ze strany méně bonitních klientů. Propady a ztráty na trzích tak narůstaly geometrickou řadou.

Banky byly nuceny řešit nesplácení úvěrů prodejem nemovitostí, které byly předmětem hypotečních úvěrů, nicméně jejich reálná cena nebyla schopna pokrýt mnohdy ani výši poskytnutého úvěru, natož pak nějaký výnos.³⁸ Prasknutí nemovitostní bubliny v Irsku přineslo obrovské množství prázdných a neprodejných nemovitostí. Krach stavebního sektoru a s ním spojenou zvyšující se nezaměstnanost - v roce 2009 bylo v sektoru stavebnictví zaměstnáno 14 % pracující populace³⁹ - vedl ke snižování životní úrovně. Toto vše se pak násobilo se situací na světových trzích a především na trzích ve Spojených státech, kde se hroutily investice i evropských bank, včetně bank z Irska.

2.2 Dopady světové finanční krize na irskou ekonomiku

Irská ekonomika byla za poslední roky zvyklá na růst a struktura jejích příjmů a výdajů nebyla na vážnější finanční problémy vůbec připravena. Příjmy ekonomiky byly závislé z velké většiny na stavebnictví a úvěrové expanzi, případně na přílivu zahraničních investic. Ty faktory, které Irsko dostaly v posledních letech na přední místa zemí z pohledu ekonomického růstu, jej nyní stejnou razancí tlačily na ekonomické dno.

Příchod krize vyvolal značné ztráty nejen u investorů, ale i u bank, včetně bank pro Irsko klíčových. Ekonomická situace vedla k prudkému propadu irského HDP, což se rychle odrazilo ve všech makroekonomických ukazatelích hodnotících stav irské ekonomiky – nárůst inflace, nárůst nezaměstnanosti,

---

³⁷ O'SULLIVAN, Siobhan, Amy Erbe HEALY a Michael J. BREEN. Political Legitimacy in Ireland During Economic Crisis: Insights from the European Social Survey. *Irish Political Studies*. [online]. 2013, vol. 29, issue 4, s. 554 [cit. 2015-04-21].

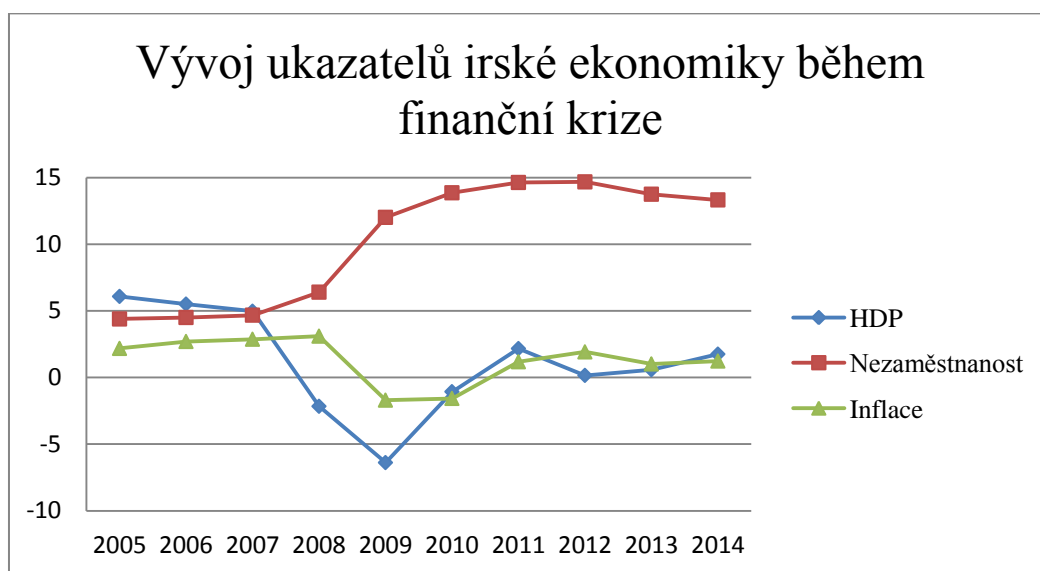
³⁸ MUSÍLEK, Petr. Příčiny globální finanční krize a selhání regulace. *Český finanční a účetní časopis*. [online]. 2008, roč. 3, č. 4, s. 6-20 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://www.vse.cz/cfuc/abstrakt.php3?IDcl=285>.

³⁹ O'SULLIVAN, Siobhan, Amy Erbe HEALY a Michael J. BREEN. Political Legitimacy in Ireland During Economic Crisis: Insights from the European Social Survey. *Irish Political Studies*. [online]. 2013, vol. 29, issue 4, s. 554 [cit. 2015-04-21].

plošné zvýšení cen a zhoršení ratingu. To vše vedlo ke ztrátě konkurenceschopnosti irské ekonomiky, růstu rozpočtových deficitů a tím prudkému narůstání státního dluhu.⁴⁰

Co se týče propadu HDP, bylo Irsko jednou z nejvíce postižených zemí v Evropské unii. Zatímco ostatní země s příchodem krize držely v průměru HDP alespoň v nezměněné úrovni, v případě Irska se růst HDP propadl rovnou do záporných hodnot. Vývoj základních makroekonomických ukazatelů v tomto období je znázorněn na následujícím grafu:

Graf 3 – Irská ekonomika po roce 2000

Zdroj: MMF, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/02/weodata/weose1gr.aspx>, 03/2015

Jak je vidět z grafu, v roce 2008 vykazovalo Irsko meziroční změnu HDP ve výši -2,160 %, propad pak kulminoval v roce 2009, kdy výkonnost irské ekonomiky vykazovala výsledek -6,384 % deficitu HDP, a Irsko upadlo do hluboké recese.⁴¹ Odliv peněz a investic spolu s propadem irské ekonomiky vedl samozřejmě k nárůstu nezaměstnanosti, se kterou se Irsko potýká dodnes.

⁴⁰ *Quarterly bulletin - Central Bank of Ireland*. 2012. Dostupné z:

<http://www.centralbank.ie/publications/Documents/Quarterly%20Bulletin%20Q4%202012.pdf>.

⁴¹ International Money Fund: World Economic and Financial Surveys. *World Economic Outlook Database*. [online]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z:

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/02/weodata/index.aspx>.

Výše nezaměstnanosti v Irsku byla jedním z fenoménů, který byl v období před krizí dáván ostatním ekonomikám za vzor. Irsku se v období růstu dařilo více než jednu dekádu držet míru nezaměstnanosti pod ekonomy přijatelnou mírou přirozené nezaměstnanosti, tedy pod hranicí 5 %. Ihned po kolapsu stavebnictví v Irsku však míra nezaměstnanosti začala prudce stoupat. Z hodnoty 6,3 % z roku 2008 se za jeden jediný rok zvýšila na hodnotu 11,8 %. Vrcholu nezaměstnanosti dosáhlo Irsko v roce 2011, kdy se s 14,3 % zařadilo mezi země s nejhorší situací na trhu práce v celé Evropské unii.⁴²

Fakt, že míra nezaměstnanosti se v Irsku i v dnešní době pohybuje okolo 13 %, jen dokresluje, jak moc byla Irská ekonomika závislá na stavebnictví a jak špatné je vázat výkon ekonomiky velkou měrou jen na jedno její odvětví. Nárůst nezaměstnanosti násobil problémy bankovního sektoru, k problémovým subprime hypotékám a propadu cen zajištěných nemovitostí se přidala zvýšená platební neschopnost. Do problémů se však nedostávaly jen banky, ale s platební neschopností se postupem času potýkala celá irská ekonomika.

---

⁴² International Money Fund: World Economic and Financial Surveys. *World Economic Outlook Database*. [online]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/02/weodata/index.aspx>.

3. Zahraniční investice

Každá vláda přichází v období recese se sérií opatření, které by měly ekonomiku země nastartovat k opětovnému růstu. Obě popisovaná období se liší přístupem vlády, respektive metodou, která měla opětovný růst nastartovat. V prvním případě, kdy se Irsko dostalo do recese díky politickému zneužívání keynesiánského řízení, reagovala nová irská politická garnitura návratem ke klasickým teoriím řízení státu, tedy zavedením čistě monetaristických přístupů.⁴³

V druhém případě, kdy se Irsko dostalo do hlubokých potíží způsobených právě díky slabinám monetaristického přístupu, se už Irsko k radikální změně neuchýlilo a spíše se snaží o kombinaci výhod obou ekonomických teorií. Došlo sice k opětovnému příklonu ke keynesiánskému řízení ekonomiky, nicméně s důrazem na hospodárné nakládání s veřejnými výdaji.

Jedním z nástrojů, kterým se každá vláda v období recese snaží nastartovat ekonomický růst, je podpora investic. Každá vláda se snaží přilákat do své ekonomiky zahraniční investory, a to ze dvou důvodů. Jednak spolu s nimi přichází ceněné know-how, a jednak se v místní ekonomice objeví finanční prostředky bez toho, aby se vláda musela dále zadlužovat.

Irsko tedy postavilo nastartování svého růstu především v 90. letech minulého století na masivní podpoře zahraničních investic. Typické znaky pro takové řízení ekonomiky jako jsou nízké daně, nulová korporátní daň, ale také nízké mzdy a anglicky hovořící pracovní síla byly především pro americké investory a výrobce naprosto ideální kombinací.

Vstup Irska do Evropského hospodářského společenství také odstranil bariéry v obchodování. Slabý irský průmysl ale nebyl na takový nárůst konkurence připraven a takřka vymizel. Investice do moderních technologií a následná výroba pro zahraniční investory byly pro Irsko jednou z cest, jak nastartovat ekonomický růst.

---

⁴³ SOJKA, Milan. *John Maynard Keynes a současná ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1999. s. 70.

Irská ekonomika přes veškeré předpoklady zpočátku ale nerostla takovým tempem, jakým bylo očekáváno. Irsko táhl ke dnu poměrně vysoký zahraniční dluh, k pomalému vývoji přispěla i zahraničně politická situace. V 70. letech se svět potýkal s poměrně častými ropnými šoky a potravinovými krizemi. Sníženou životní úroveň se v té době snažila irská vláda vyřešit monetární expanzí, tedy tiskem peněz, což samozřejmě vedlo k vysoké inflaci.

V první polovině 80. let dosáhla inflace v Irsku až k 24 %. Spolu s rostoucí nezaměstnaností a vlnou emigrace vzdělaných lidí byla irská ekonomika postavena před velmi rychle narůstající problém. Krize se prohloubila v roce 1979, kdy došlo k výraznému prohloubení zahraniční zadluženosti země i schodku státního rozpočtu. Hodnota irského dluhu se téměř rovnala polovině HDP.⁴⁴

Na růstu irské ekonomiky měla koncem minulého století značný podíl i situace na světových trzích. Ve světě v té době rostla poptávka po produkci výrobků s vysokou přidanou hodnotou, k jejichž výrobě mělo Irsko díky kvalifikované síle převážně mluvící anglicky velký potenciál. O irské trhy se zajímaly především světové farmaceutické firmy a firmy podnikající v tzv. hi-tech technologiích. Zahraniční investice v těchto sektorech představovaly v Irsku v té době nadpoloviční podíl průmyslové produkce.⁴⁵

Podpora zahraničních investic byla jednou z priorit irské vlády, příliv investic ze zahraničí tak pokračoval celá 90. léta. Velcí světoví hráči, jako například Apple, Google, Intel, Facebook, HP, Amazon a další si v té době Irsko vybrali jako svou základnu pro své působení na trzích v Evropě.⁴⁶ Jeden příklad za všechny, samotný Intel v Irsku vytvořil více než 9 tisíc nových pracovních míst a do irské

---

⁴⁴ KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi: Evropa na cestě do neznáma*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 2011, 328 s. Finanční trhy a instituce. s. 297.

⁴⁵ KIRBY, Peadar. *Celtic Tiger in collapse: explaining the weaknesses of the Irish model*. 2nd ed. New York: Palgrave Macmillan, 2010, xi, 237 p. International political economy series (Palgrave Macmillan (Firm)).

⁴⁶ Souhrnná teritoriální informace Irsko. *Czechtrade.cz*. [online]. 2014-01-10. Dublin [cit. 2015-01-08]. Dostupné z: <http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/irsko-2014-10-01.pdf>.

ekonomiky investoval více než 7 miliard EUR a po dobu deseti let platil na daních v průměru 1,4 miliard EUR.⁴⁷

Nárůst zahraničních investic měl pro irskou ekonomiku samozřejmě pozitivní efekt, nicméně závislost na investicích se musela v budoucnu nutně nevyplatit. Průměrná výše zahraničních investic v Evropské unii v té době oscilovala okolo hranice 2 %, v Irsku například v roce 1998 dosáhla hranice 12,5 %, bráno v poměru k HDP dané země. Počátkem století, kdy příliv investic do Irska gradoval, se hodnota dostala na nevídaných 26 %.⁴⁸

3.1 Dopady politiky irské vlády na ekonomický vývoj

Názory ekonomů na to, co bylo základem prudkého irského růstu, se různí. Zastánci klasických monetaristických teorií jej jednoznačně připisují právě funkčnosti a životaschopnosti jejich přístupů, jiní připisují zásluhu vládním liberálním programům. Zastánci Keynesových teorií poukazují na štědré dotace z evropských finančních institucí, nebo pak mluví právě o přílivu zahraničních investic. Nejblíže pravdě budou ale ti, kteří za impuls pro irský růst považují kombinaci všech vnitřních i vnějších faktorů včetně ekonomické situace ve světě.⁴⁹

Ještě v polovině 80. let byla hodnota růstu irské ekonomiky hluboko pod evropským průměrem. Mezi lety 1988 – 1990 však došlo k prudkému růstu, a to až ve výši 6 % po oba roky.⁵⁰ Začátkem 90. let pak odstartovalo v Irsku období nazývané „Irský hospodářský zázrak“. Období bylo charakteristické růstem produktivity a s ním spojeným růstem průmyslové výroby, tempem růstu ekonomiky, klesající inflací i růstem zaměstnanosti. Koncem 90. let vykazovalo Irsko více než 10 % hospodářský růst, čímž se řadilo k nejvíce prosperujícím

---

⁴⁷ HAKIZIMANA, André. *The Irish Economy-Past, Present, and Future: Causes of Irish Economic Recessions and Solutions for Growth*. 2013-06-21. iUniverse, 2013. s. 46.

⁴⁸ LANE, Philip R. The Irish Crisis. [online]. 2011-02-04. Trinity College Dublin and CEPR [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.tcd.ie/iis/documents/discussion/pdfs/iisd356.pdf>.

⁴⁹ POWELL, Benjamin. Economic Freedom and Growth: The Case of the Celtic Tiger. *The Cato journal*. [online]. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://object.cato.org/sites/cato.org/files/serials/files/cato-journal/2003/1/cj22n3-3.pdf>.

⁵⁰ O'HEARN, Denis a Shaina Carmel INDOVINO. *Inside the Celtic Tiger: the Irish economy and the Asian model*. Sterling, Va.: Pluto Press, 1998, xiii, 200 p. European Union series (Palgrave Macmillan (Firm)). s. 62.

zemím v tehdejší Evropě. V poměru růstu k HDP mělo Irsko lepší ukazatele než tradičně ekonomicky silné země jako Německo a Velká Británie.⁵¹

Co se týče ostatních ekonomických ukazatelů, nezaměstnanost v té době atakovala historická minima, Irsko vykazovalo minimální inflaci, minimální schodky veřejných financí a tím i veřejného dluhu. Schodek veřejných rozpočtů byl v roce 1996 a i o rok později pouhé 1 % HDP, což bylo mezi evropskými zeměmi unikátní. Veřejný dluh se podařilo z hrozivých 120 % z let 80. snížit až na polovinu, tedy na hranici Maastrichtských kritérií. Koncem 90. let bylo Irsko jednou z mála zemí splňující Maastrichtská konvergenční kritéria pro vstup do Evropské unie.⁵²

Ekonomickému růstu v Irsku na přelomu století pomohlo také zavedení jednotné evropské měny. Jednak mělo za důsledek devalvaci eura vůči dolaru, což irskou ekonomiku učinilo pro investory ještě více atraktivní, a také mělo pozitivní vliv na výši úrokových měr a reálné zvýšení mezd.⁵³

Celé období tzv. irského hospodářského zázraku díky své podpoře zahraničních investic, daňové politice a prosazování strukturálních reforem položilo základ k ustálení ekonomické situace v Irsku a založení trvalého růstu v budoucím období. Byly položeny základy novodobého irského průmyslu a stabilní fungující ekonomiky, která se pro ekonomiky okolních zemí stala vyhledávaným vzorem. Jedním z nových směrů, ve kterém se Irsko dokázalo výrazně prosadit, byl software. Mezi lety 1993 a 1995 vygeneroval softwarový průmysl 3 miliardy tehdejších irských liber (dnešních přibližně 2,3 miliard EUR). V roce 2000 pak Irsku patřila druhá pozice mezi největšími světovými exportéry software, hned po Spojených státech.⁵⁴

---

⁵¹ POWELL, Benjamin. Economic Freedom and Growth: The Case of the Celtic Tiger. *The Cato journal*. [online]. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://object.cato.org/sites/cato.org/files/serials/files/cato-journal/2003/1/cj22n3-3.pdf>.

⁵² European Parliament: EMU and Ireland. [online]. 1998-04-06. [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/euro/country/general/irl_en.pdf

⁵³ LANE, Philip R. The Irish Crisis. [online]. 2011-02-04. Trinity College Dublin and CEPR [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.tcd.ie/iis/documents/discussion/pdfs/iisd356.pdf>.

⁵⁴ HAKIZIMANA, André. *The Irish Economy-Past, Present, and Future: Causes of Irish Economic Recessions and Solutions for Growth*. 2013-06-21. iUniverse, 2013. s. 49.

Správně nastavený kurz irské ekonomiky se projevil v polovině 90. let. Mezi lety 1993 a 1997 vzrostla irská ekonomika o přibližně 40 %, což je i v evropském kontextu naprosto bezprecedentní výkon. Jen v roce 1997 vzrostla irská ekonomika o 9,5 %, čímž se vyšvihla na první místo v tempu růstu mezi všemi zeměmi OECD. Pro porovnání, z pozice, kdy se v 70. letech minulého století Irsko úrovní reálného HDP pohybovalo na 60 % evropského průměru, koncem 90. let se již Irsko pohybovalo okolo 90 %⁵⁵ a v roce 2006 se dostalo se svými 145 % evropského průměru až na pozici druhé nejbohatší evropské země, hned za Lucembursko.⁵⁶ Irský HDP se během uvedeného období ztrojnásobil a rostl nejrychleji ze všech zemí západní Evropy.

Růst se projevil ve všech makroekonomických ukazatelích, ať již to byl celkový růst populace, HDP a pokles nezaměstnanosti.⁵⁷ Jen za období 1993-1997 klesla míra nezaměstnanosti o téměř 6 %. Ukazatel míry vytváření pracovních míst dosáhl v roce 1997 vůbec nejvyšší hodnoty mezi vyspělými zeměmi světa. Zároveň se také dařilo držet inflaci v přijatelné výši 2 %, což se odrazilo na stabilních cenách, tedy i kupní síle obyvatelstva.⁵⁸

Ekonomická prosperita Irska měla pozitivní dopad i na historický problém Irska, na migraci. Irsko dlouho trpělo vysokou migrací, především mladých a vzdělaných lidí směrem z Irska do jiných zemí. Irsko se začalo potýkat s dosud neznámým jevem, a to imigrací,⁵⁹ především lidí z východní Evropy, Asie a Afriky. Irsko se dostalo z postavení země, kde byla v 60. letech emigrace ve výši 15 % do situace, kdy koncem 90. let mělo imigrační přírůstek ve výši 2 %.⁶⁰ Proběhlo také zrovnoprávnění na trhu práce, došlo k vyvážení pracovních

---

⁵⁵ Irsko aktuálně: Ekonomika. [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.irsko-aktualne.cz/ekonomika>.

⁵⁶ KIRBY, Peadar. *Celtic Tiger in collapse: explaining the weaknesses of the Irish model*. 2nd ed. New York: Palgrave Macmillan, 2010, xi, 237 p. International political economy series (Palgrave Macmillan (Firm)).

⁵⁷ HAKIZIMANA, André. *The Irish Economy-Past, Present, and Future: Causes of Irish Economic Recessions and Solutions for Growth*. 2013-06-21. iUniverse, 2013. s. 42.

⁵⁸ WALSH, Brendan M. When unemployment disappears : Ireland in the 1990s. [online]. Dublin: University College Dublin. School of Economic, 2002 [cit. 2014-12-09]. Dostupné z: <http://www.ucd.ie/economics/research/papers/2002/WP02.29.pdf>.

⁵⁹ GHOSH, Bimal. *The global economic crisis and the future of migration : Issues and prospects: what will migration look like in 2045?*. Houndsmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2013, xvii, 338 s. s. 185.

⁶⁰ AŠENBRYL, David. Irsko, země migrace. *Český rozhlas*. [online]. 2010-05-23. [cit. 2014-12-09]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/leonardo/svet/_zprava/irsko-zeme-migrace--737359

možností a finančního ohodnocení mezi muži a ženami a k celkovému zvýšení životního standardu.⁶¹

Dalším z důvodů irského růstu pak byl fakt, že Irsko díky své předchozí špatné ekonomické situaci bylo v Evropské unii ještě po období 2000 – 2006 čistým příjemcem což znamená, že z Evropské unie navzdory svému prudkému růstu dostávalo více peněz, než muselo odvádět.⁶²

V druhém sledovaném období, tedy v období finanční krize roku 2009, nehrály zahraniční investice tak, jak byly realizovány v prvním období, zdaleka takovou roli. Irsko už bylo plně integrováno do Evropské unie a vytváření výrazně jiných podmínek pro zahraniční investory v porovnání s okolními zeměmi již bylo obtížné. Už od vypuknutí krize se Irsko snažilo postavit strukturu svých příjmů více na exportu nežli na přílivu investic. Export rostl tedy už od roku 2008, nicméně ekonomiku stále brzdilo předlužení domácností. V roce 2014 byl však vykázán růst i v této oblasti, domácí spotřeba vzrostla poprvé od roku 2008 a to o hodnotu 1,3 %.⁶³

Obnovení irského růstu v tomto období je podporováno třemi hlavními faktory. Po stavebním sektoru, který podporoval růst na přelomu století, se do popředí dostaly obory, které přestože byly v Irsku dlouhodobě etablovány a na vysoké úrovni, nebyly nijak podporovány. Jedná se například o medicínské technologie, informační a komunikační technologie, farmaceutické a zemědělsko-potravinářské produkty, cestovní ruch, apod. Tedy exportní obory, které jsou v irské ekonomice postaveny na skutečných znalostech a technologiích, jejichž poptávka díky poměru kvality a ceny v posledních letech strmě roste, především na zotavujících se trzích ve Velké Británii a ve Spojených státech. Přestože

---

⁶¹ KIRBY, Peadar. *Celtic Tiger in collapse: explaining the weaknesses of the Irish model*. 2nd ed. New York: Palgrave Macmillan, 2010, xi, 237 p. International political economy series (Palgrave Macmillan (Firm)).

⁶² LAFFAN, Brigid a Jane O'MAHONY. *Ireland and the European Union*. New York: Palgrave Macmillan, 2008, xviii, 303 s. s. 49.

⁶³ International Money Fund: World Economic and Financial Surveys. *World Economic Outlook Database*. [online]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/02/weodata/index.aspx>.

především v dnešní době je velice složité předpovídat dlouhodobý ekonomický vývoj, očekává se, že právě tyto obory v dalších letech čeká růst.⁶⁴

Druhý faktor, na kterém bylo ekonomické oživení postaveno, je politická podpora prováděných reforem a úsporných opatření. Irské politické strany byly ve shodě v úsilí o snížení schodku veřejných financí i v obnově zdevastovaného bankovního systému. Ti politici a ty politické strany, které kritizovaly zvýšení daní a zavádění úsporných opatření jako kontraproduktivní se dostaly na základě průběžných makroekonomických výsledků do defensivy. Rozpočtový schodek Irska by se v roce 2015 měl bez problémů dostat pod požadovaná 3 % v porovnání s dvouciferným schodkem z období vypuknutí krize. Úsporná opatření logicky snížila životní úroveň obyvatel v Irsku. Nicméně, díky oživení se již začínají mírně zvedat mzdy, což má pozitivní vliv na poptávku a tím spotřebu na domácím trhu. Navíc, stejný trend je očekáván i v dalších letech, jelikož většinu rozpočtových omezení a úspor má již Irsko za sebou.

Třetím faktorem pak je mezinárodní situace. Evropská centrální banka představila v roce 2012 nový program pro nákup dluhopisů postižených zemí, což mělo za následek uklidnění situace a obnovení důvěry na problematických trzích.⁶⁵ Výsledkem pak bylo obnovení zájmu investorů o nabízené finanční produkty, což byl jeden z hlavních předpokladů opětovného hospodářského růstu.

Opětovný irský ekonomický růst nezůstal nepovšimnut ani u důležitých ratingových agentur, jejichž hodnocení je pro hodnotu a důvěryhodnost dluhopisů na světových trzích zásadní. Mezinárodní ratingová agentura Fitch zvedla své hodnocení dlouhodobých závazků Irska o celý jeden stupeň na výslednou známku A minus. Stejně tak jiná, neméně významná ratingová agentura Standard & Poor's irský rating zvýšila na stejnou úroveň, a to už v červnu 2014. Agentura Moody's, jejíž hodnocení je směrodatné především pro asijské investory, zlepšila úvěrovou spolehlivost Irska už v lednu 2014 o jednu

---

⁶⁴ AHEARNE, Allan. The economic recovery is most visible in the labour market. *The Irish Times*. [online]. 2014-08-09. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.irishtimes.com/business/economy/the-economic-recovery-is-most-visible-in-the-labour-market-1.1891630>.

⁶⁵ Ibidem.

příčku na stupeň Baa3, tedy zpět do pásma, které je považováno za investičně stabilní. Na základě tohoto hodnocení nastal opětovný příliv investic do irské ekonomiky ze strany asijských centrálních bank.⁶⁶

Oživení v druhém sledovaném období bylo tedy postaveno především na celkové revizi irské fiskální politiky a na regulaci bankovního sektoru.

---

⁶⁶ Irská ekonomika se díky škrtnům dostává z krize. Agentura Fitch zlepšila hodnocení země. *Hospodářské Noviny*. [online]. 2014-08-16. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-62649770-agentura-fitch-zlepsila-hodnoceni-irska>.

4. Fiskální stabilizace a reformy

Problémem Irska v obou sledovaných obdobích byly nevyrovnané rozpočty, růst nezaměstnanosti, rozpočtové schodky a růst státního dluhu. Mezi hlavní body vládou zaváděných reforem patřila především fiskální a monetární stabilizace, včetně již zmiňované podpory zahraničních investic. Fiskální stabilizací je míněno především snižování daňové zátěže, výdajů irského státu a státního zadlužování. Monetární stabilizací je pak myšlena především devalvace irské libry a snížení úrokové míry. Irsko využilo situace, kdy mohlo s vlastní měnou operovat podle svých potřeb, jelikož EMU,⁶⁷ jejímž členem bylo Irsko od počátku, byla spuštěna až v roce 1999.

4.1 Fiskální politika koncem 20. století

Irsko již od počátku poválečného období provádělo striktně keynesiánskou politiku ve vztahu k veřejným rozpočtům. Výsledkem pak byl sice poválečný hospodářský růst, nicméně vykoupený obrovským schodkem obchodní bilance na straně jedné, a deficitem irských rozpočtů na straně druhé. Prudký nárůst deficitu vyvolal v 50. letech minulého století potřebu reforem a tvorby záchranných ekonomických programů. Prvním z nich byl Program pro ekonomický rozvoj (Economic Development Plan) z roku 1958, díky kterému irská ekonomika předčila očekávání a dosáhla až 4 % růstu HDP. Následovaly další ozdravné programy, které dle zásad Keynesa držely v Irsku růst, nicméně stále za cenu zadlužování a nevyrovnaných rozpočtů.

Koncem 70. let se irská ekonomika dostala do hluboké recese a růst státního dluhu vyvolával politickou nestabilitu. A to i přesto, že vláda v roce 1977 uskutečnila svůj čtvrtý program ekonomického rozvoje *Národní rozvojový plán 1977-1980* (National Development Plan). Plán spočíval především v omezování veřejných výdajů, jakožto pozůstatku keynesiánského řízení. Koaliční vláda Fine Gael a Labouristů předložila úsporný rozpočet, což vedlo k jejímu sesazení. Roku 1982 byly tedy vyhlášeny nové volby, které vyhrála Fianna Fáil, pod jejímž vedením vláda rozhodla, že musí zvýšit daně. Další volby roku 1983 vyhrává Fine Gael, staví koalici s labouristy. Nová vláda v krátké době

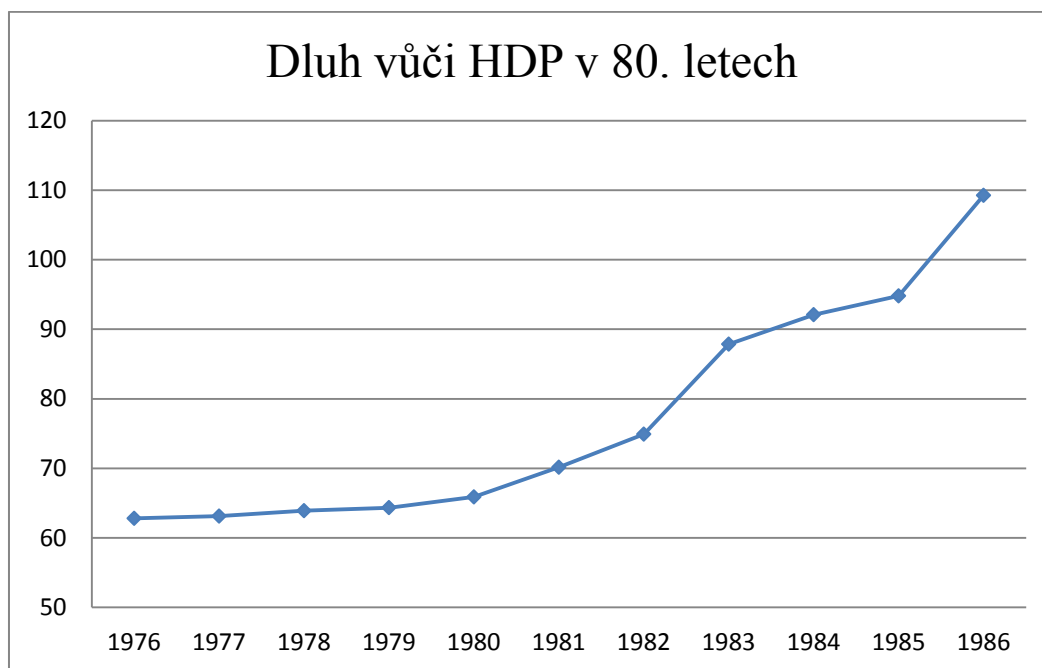
---

⁶⁷ EMU – Evropská měnová unie

předložila svůj program na ekonomickou obnovu *Cesta vpřed 1983-1987* (The Way Forward) a následovaly další *Návrhy pro plán 1984-1987* (Proposals for Plan), které byly v duchu Prvního plánu z roku 1958.

Ekonomiku v 80. letech trápila vysoká inflace, včetně nezaměstnanosti přesahující 17 %. Vládní politika postavená na výdajích, subvencích a především zadlužování měla i další neblahý efekt. Vláda vynakládala v souladu s keynesiánským přístupem k nezaměstnanosti⁶⁸ neefektivně obrovské částky ze státního rozpočtu, což vedlo k rychlému nárůstu zadluženosti, jejíž výše v roce 1987 už tvořila 125 % HDP.⁶⁹ Vývoj irského zadlužení je znázorněn na následujícím grafu:

Graf 4 - Vývoj irského dluhu v 80. letech

Zdroj: MMF, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/02/weodata/weoselgr.aspx>, 03/2015

V roce 1987 představila irská vláda v čele s předsedou vlády Charlesem Haugheyem ze strany Fianna Fáil ekonomický program, nazvaný Program pro národní obnovu 1987-1990 (Programme for National Recovery). Program byl základem irské protikrizové politiky založené na totálním odklonu od keynesiánství a na radikálním snížení rozpočtových deficitů, především

⁶⁸ SOJKA, Milan. *John Maynard Keynes a současná ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1999. s. 53.

⁶⁹ ZEMÁNEK, Josef. Sláva a pád keltského tygra? *Euroekonom.cz*. [online]. 2003-09-17. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-irsko>.

prostřednictvím krácení veřejných výdajů.⁷⁰ Po dohodě mezi vládou, odbory a privátní sférou byl v Irsku omezen růst mezd na 2,5 % ročně pro následující tři roky ve veřejném i soukromém sektoru.⁷¹ Takový přístup k veřejným financím byl zásadní změnou proti politice, která přivedla Irsko do předchozích fiskálních problémů a následné recese.

V průběhu devadesátých let irská vláda realizovala několik dalších ekonomických programů. V roce 1991 byl vládou schválen *Program pro ekonomický a sociální pokrok 1991-1993* (Programme for Economic and Social Progress) omezující růst mezd pro uvedené období. Dalším schváleným programem byl *Program pro konkurenceschopnost a práci 1994-1996* (Programme for Competitiveness and Work), který definoval mzdovou politiku ve veřejném i soukromém sektoru. V neposlední řadě pak byl přijat plán nazvaný *Národní rozvojový plán 1994-1999* (National Development Plan), který měl za úkol podporovat průmysl a vylepšit infrastrukturu.

Mezi hlavními politickými stranami v té době panovala shoda ohledně směru, kterým se mělo Irsko dále ubírat. Dohody mezi vládou, odbory a soukromými firmami se ukázaly jako přínosné a bylo v nich úspěšně pokračováno. Vláda i politické strany si uvědomovaly nové příležitosti, které přicházely zvláště v té době díky přísunu zahraničních investic a dokázaly jich efektivně využít.

4.2 Fiskální politika po vypuknutí finanční krize a reformy bankovního sektoru

Irská vláda byla v roce 2009 po vypuknutí finanční krize postavena před nelehký úkol. S krizí musela bojovat hned na několika frontách, přičemž byla omezena časem, nedostatkem peněz a podmínkami evropských institucí. Jejím úkolem byla především stabilizace bankovního systému, rozvrácených veřejných financí a obnovení irské konkurenceschopnosti.

---

⁷⁰ POWELL, Benjamin. Economic Freedom and Growth: The Case of the Celtic Tiger. The Cato journal. [online]. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://object.cato.org/sites/cato.org/files/serials/files/cato-journal/2003/1/cj22n3-3.pdf>.

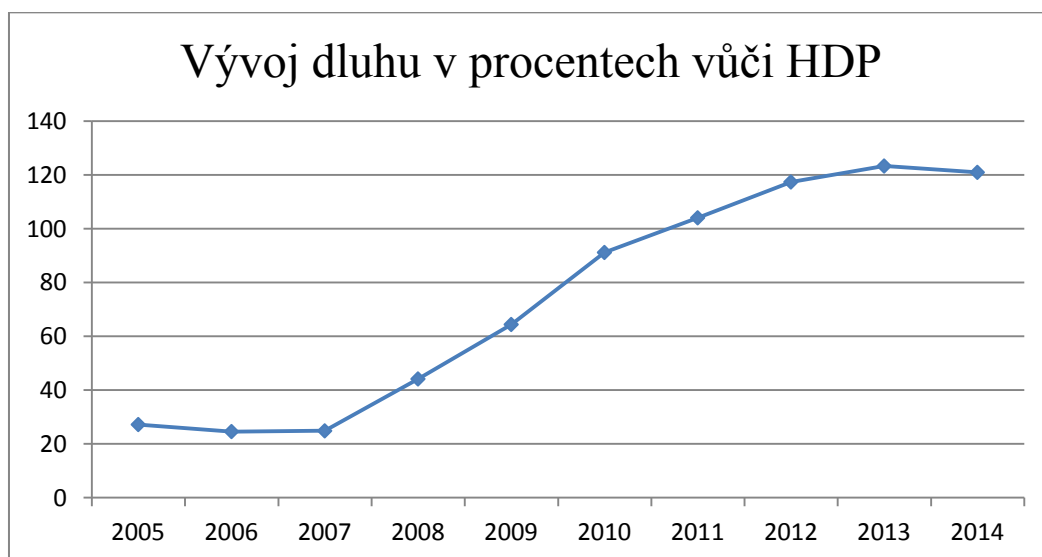
⁷¹ Ireland: Programme for national recovery. [online]. 1987-10-02. Dublin [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: http://www.taoiseach.gov.ie/attached_files/Pdf%20files/Program%20for%20Nat%20Recovery.pdf.

Vypuknutí finanční krize přineslo Irsku, jak již bylo řečeno, pokles HDP, strmý růst nezaměstnanosti a problémy bankovního sektoru. To vše logicky vedlo k poklesu objemu finančních prostředků, které byla irská vláda schopna z ekonomiky získat a k dalšímu růstu dluhu.

Růst zadlužení měl mnoho příčin. Na jedné straně stály vysoké mandatorní výdaje, na které bylo Irsko zvyklé z období svého rozkvětu a kterým vláda musela dostát. Druhým problémem pak byly nízko nastavené daně, především přímé daně. Mezi lety 2007 až 2009 se výnosy z daní díky propadu na trhu s nemovitostmi propadly o 20 %, zatímco vládní výdaje se ve stejném období zvýšily o 9 %. Zhruba v tom období začal irský dluh akcelerovat a jeho částečná stabilizace přišla až v roce 2013.⁷²

Snížený rating irské ekonomiky však nedovoloval Irsku půjčovat si peníze za nízké úroky, tempo zadlužování tak nabralo nebývalých obrátek. Reálné hodnoty zadlužení ekonomiky nemají valnou vypovídající hodnotu, stav irského zadlužení je tedy na následujícím grafu vyjádřen v procentech vůči irskému HDP:

Graf 5 - Vývoj irského zadlužení

Zdroj: MMF, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/02/weodata/weose1gr.aspx>, 03/2015

⁷² KELLY, Morgan. Whatever happened to Ireland? *VOX: CEPR's Policy Portal*. [online]. 2010-05-17. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://www.voxeu.org/article/whatever-happened-ireland>.

V listopadu 2010 požádala irská vláda o pomoc v rámci programu Mezinárodního měnového fondu a Evropské unie. Celková pomoc poskytnutá Irsku ze strany evropských finančních institucí se vyšplhala až na částku 85 mld. EUR. Na poskytnutí finanční pomoci Irsku se podílely i ostatní země. Velká Británie poskytla Irsku půjčku ve výši 3,8 mld. EUR, Švédsko 0,6 mld. EUR a Dánsko 0,4 mld. EUR. Evropský měnový fond přispěl částkou 22,5 mld. EUR, zbytek pak tvořily půjčky od evropských finančních institucí. Samotné Irsko vložilo do svých ozdravných programů peníze ze svých hotovostních rezerv ministerstva financí a národního důchodového rezervního fondu ve výši 17,5 mld. EUR.⁷³

Půjčce Irsku předcházelo tzv. smluvní ujednání mezi Irskem, Evropskou unií, Mezinárodním měnovým fondem a Evropskou centrální bankou. Evropské instituce si od dohody s Irskem slibovaly především zklidnění situace v Irsku a zabránění šíření paniky do ostatních, krizí zasažených zemí. Evropské instituce se stavěly pouze do role poradců, veškeré kroky, návrhy a samotnou implementaci změn pak svěřily do rukou irské vlády.

Půjčené peněžní prostředky měly sloužit především ke stabilizaci bankovního sektoru a tím i irského hospodářství, finanční injekce byly plánovány na období v letech 2010-2013. Irsko se přijetím půjček svým věřitelům muselo zavázat k dodržování přísných opatření, spočívajících například v úpravě daňové zátěže, fiskální konsolidaci veřejných financí, nastavení regulace bankovního sektoru, a v neposlední řadě přijetí razantních strukturálních reforem.

Jednou z částí smluvního ujednání bylo řešení irské konkurenceschopnosti a s tím spojený celkový pokles ekonomické aktivity. Irská vláda za účelem obnovení ekonomického růstu a opětovného nastartování konkurenceschopnosti irské ekonomiky provedla řadu reforem pracovního trhu s cílem zlepšení pracovních standardů a pracovních podmínek jak pro zaměstnané, tak pro

---

⁷³ European Commission: Economic and financial affairs. *Post-Programme Surveillance for Ireland*. [online]. 2015-02-05. [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/ireland/index_en.htm.

nezaměstnané. Zavedla také celou řadu protekcionistických opatření, jako byla například ochrana méně rozvinutých tuzemských ekonomických odvětví.⁷⁴

Mezi základními podmínkami poskytnutí finanční pomoci ze strany Evropské unie a MMF bylo především dosažení udržitelných veřejných financí v krátkém a střednědobém horizontu a provedení strukturálních změn vedoucích k jejich dlouhodobé udržitelnosti. Irská vláda navrhla a prosadila za tímto účelem redukci vládních mandatorních výdajů a zvýšení všech daňových sazeb. Vláda také prosadila plošné snížení platů, což sice postihlo ve velkém zaměstnance státního sektoru, nicméně mnohým z nich to zachránilo pracovní místo.

Vláda také stanovila plán na snižování rozpočtových schodků s tím, že se zavázala nadměrný schodek korigovat už do roku 2015. Pro každý následující rok stanovila dosažitelné cíle, včetně prognózy budoucího vývoje tak, aby proces zavádění reformy mohl být ze strany věřitelů kontrolován. V letech 2010 i 2011 bylo Irsko v plnění svých závazků úspěšné.

Další oblastí, na kterou se irská vláda zaměřila, byla situace v bankovním sektoru. Požadovaným cílem irského bankovního systému byla kapitálová přiměřenost bank minimálně ve výši 6 %, k čemuž bylo potřeba dodat do bankovního systému dalších 24 miliard eur.⁷⁵ Bankovní sektor v Irsku byl na pokraji kolapsu. Irská vláda se v roce 2010 zaručila za vklady střídatelů a většinu dluhopisů irských bank, navíc investovala nejprve přibližně 40 mld. EUR, později pak dalších 30 mld. EUR za nákupy nesplacených úvěrů, především ze sub-prime hypoték, čímž se pokusila irské banky oddlužit a nastartovat jejich normální ekonomickou aktivitu. Celkem v roce 2010 vynaložila irská vláda na záchranu bankovního sektoru téměř 31 % celkového HDP.⁷⁶ I přes tuto masivní podporu ze strany irské vlády nebyly mnohé irské banky schopné další existence, proto došlo za podpory evropských institucí

---

⁷⁴ European Commission: Representation in Ireland. *Ireland's economic crisis: how did it happen and what is being done about it?* [online]. 2012-12-06. [cit. 2015-03-07]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/ireland/key-eu-policy-areas/economy/irelands-economic-crisis/index_en.htm#3.

⁷⁵ Irská finanční krize. *Aktuálně.cz*. [online]. 2010-11-22. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z:

<http://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/financni-krize-irsko/r~i:wiki:1093/>.

⁷⁶ BALDWIN, Richard E. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 580 s. s.554.

k mnoha bankovním fúzím, cílem pak bylo vybudování menšího, ale zato daleko lépe finančně zajištěného bankovního trhu.

V červenci 2011 došlo ke spojení dvou významných institucí, *EBS Building Society* a *Allied Irish Banks*, jednou z největších peněžních institucí v Irsku.⁷⁷ Další půjčka bankovnímu sektoru byla ze strany evropských institucí podmíněna sérií dalších škrťů, především v oblasti velmi štědré sociální politiky. Irsko se zavázalo do konce roku 2015 provést škrty v sociální oblasti v celkové výši 3 miliard eur, což zhruba odpovídá snížení mandatorních výdajů ve výši 15 %. Současně byla rozšířena daňová pásma a jednotlivé daně zvýšeny oproti původním hodnotám. Celkově bylo plánováno ušetřit na výdajích 15 miliard eur.⁷⁸ Bankovní fúze v Irsku se podařilo dokončit podle očekávání a dokonce s menšími náklady, než se původně počítalo.⁷⁹

V únoru 2013 Irská vláda rozhodla o likvidaci finančního ústavu *Irish Bank Resolution Corporation*, který převzal závazky zkrachovalé *Anglo Irish Bank*. Potíže *Anglo Irish Bank* se staly synonymem irské finanční krize. Irská vláda po potížích této banky neuváženě převzala záruky za celý bankovní sektor. Tento krok se později ukázal jako zásadně chybný a jeho přímým důsledkem byla v roce 2010 žádost irské vlády o mezinárodní finanční pomoc.

Důsledkem převzetí záruky za v podstatě soukromý bankovní sektor je fakt, že Irsko nyní kromě klasického státního dluhu tíží dluh ve výši zhruba 28 miliard eur splatný věřitelům v ročních splátkách do roku 2023. Je potřeba si uvědomit, že Irsko má přibližně 4 miliony obyvatel a irská ekonomika má tomu odpovídající sílu a výkonnost. Dluh, jehož roční splátka vychází na zhruba 3,1 miliardy eur je tedy pro Irsko téměř nesplatitelný. Likvidace *Irish Bank Resolution Corporation* se souhlasem věřitelů tedy vedla k restrukturalizaci tohoto dluhu a vyjednání si nového, reálného splátkového kalendáře. Tím se

---

⁷⁷ European Commission: Press Release Database. *State aid: Commission temporarily approves rescue aid for merged entity Educational Building Society/Allied Irish Banks*. [online]. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-892_en.htm.

⁷⁸ Irská finanční krize. *Aktuálně.cz*. [online]. 2010-11-22. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/financni-krize-irsko/r~i:wiki:1093/>.

⁷⁹ European Commission: Representation in Ireland. *Ireland's economic crisis: how did it happen and what is being done about it?* [online]. 2012-12-06. [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ireland/key-eu-policy-areas/economy/irelands-economic-crisis/index_en.htm#4.

irská ekonomika zbavila své největší zátěže a její cestě k opětovnému růstu dále nic nebrání.⁸⁰

Již v průběhu roku 2013 naznačovaly makroekonomické ukazatele, že Irsko jde správnou cestou a brzy se bude moci odpoutat od mezinárodních záchranných programů. V prosinci 2013 se pak stalo první zemí eurozóny, která splnila veškeré podmínky záchranného programu daného Evropskou unií a Mezinárodním měnovým fondem a rozhodlo se záchranný program opustit.

Irská ekonomika po úspěšném dokončení tříletého ozdravného programu vykazuje mnohé tendence růstu a ozdravení, nicméně nadále se potýká se spoustou omezení a negativních tendencí. Požadované cíle fiskální konsolidace, tak jak byly stanoveny evropskými finančními institucemi, byly naplněny, a došlo k celkovému zlepšení a zprůhlednění irského hospodaření. Bankovní sektor sice prošel procesem oddlužení a i kapitálová přiměřenost se výrazně zlepšila, podle některých názorů však pomoc bank překročila ekonomicky obhajitelný rámec a velká část finančních operací se přesunula na mimo bankovní trhy.⁸¹

Na trhu práce byly dokončeny rozsáhlé reformy, které přispěly k zastavení růstu nezaměstnanosti a migrace mladých lidí směrem ven z Irska. Ceny nemovitostí, které po vypuknutí krize spadly na úplné dno a způsobily masivní ztráty bankovního sektoru, opět začaly růst a na trhu o ně začal být ze strany investorů zájem. Kromě pozitivních věcí, jako růst HDP a opětovný příliv zahraničních investic se ale Irsko nadále potýká s vysokou mírou nezaměstnanosti a především se zadlužeností finančního sektoru, a to soukromého i veřejného, tedy s nemalými závazky vůči svým věřitelům.

Podle vyhlášení Evropské komise, Irsko bylo v roce 2014 se svým takřka 5 % růstem HDP nejrychleji rostoucí ekonomikou v celé Evropské unii. Irský růst je opět podporován především exportem, hlavními obchodními partnery jsou

---

⁸⁰ Irsko likviduje problémovou banku, aby se zbavilo vysokých splátek za garance. *Novinky.cz*. [online]. 2013-02-07. [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/ekonomika/292540-irsko-likviduje-problemovou-banku-aby-se-zbavilo-vysokych-splatek-za-garance.html>.

⁸¹ *Ibidem*.

Spojené státy a Velká Británie. Co se týče odhadu na rok 2015, i tam se očekává nadprůměrný růst, a to v hodnotách přesahujících 3,5 % HDP. Irsko jde tedy již podruhé za posledních 20 let proti trendu v okolních zemích. Průměrný evropský růst na příští rok odhadují evropské instituce maximálně ve výši 1,7 % HDP, spíše však nižší.⁸²

Zůstává otázkou, zda bude irská ekonomika po vystoupení ze záchranného programu v prosinci 2013 schopna trvalého návratu k financování i ve střednědobém a dlouhodobém horizontu. Financování má v Irsku na starosti NTMA, agentura pro správu dluhu. Jejím cílem je v následujícím období vydávat a upisovat dluhopisy pokud možno s takovou úrokovou sazbou, která bude činit dluh v budoucnosti udržitelný, tedy i splatitelný. Takové dluhopisy musí však být pro investory atraktivní, takže vývoj irské ekonomiky v budoucnu je samozřejmě závislý i na ekonomické situaci okolních zemí i celé eurozóny.

Irsko opustilo záchranný program bez tzv. úvěrové linky, tedy bez jakýchkoliv dalších požadavků na financování ze strany evropských institucí. Výnosy z irských dluhopisů klesly po ohlášení vystoupení ze záchranných programů z téměř 16 % v roce 2011 až pod hranici 4 % v roce 2014. Důvodem je samozřejmě počáteční nedůvěra investorů v samostatnou ekonomickou existenci irské ekonomiky. Nicméně i přes tyto překážky je o irské dluhopisy zájem. V roce 2013 byly vydány krátkodobé dluhopisy v celkové hodnotě 2,5 miliardy eur. Významným počinem bylo i vydání desetiletých dluhopisů, se splatností v březnu 2023. Emise desetiletých dluhopisů je považována ze strany NTMA za do té doby nejvýznamnější krok k úplnému návratu na finanční trhy.⁸³

Irská vláda emisí desetiletých dluhopisů sledovala především přísun hotovosti do irské ekonomiky, a to až ve výši 21 miliard EUR. Tím by byl zajištěn dostatek financování až do konce roku 2015. Hospodaření Irska se díky

---

⁸² LYNCH, Suzanne. Ireland set to become fastest-growing EU economy. *The Irish Times*. [online]. 2014-11-04. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.irishtimes.com/business/economy/ireland-set-to-become-fastest-growing-eu-economy-1.1987352>.

⁸³ Irsko chystá desetiletou emisi dluhopisů. *Euroskop.cz*. [online]. 2013-03-13. [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8953/22132/clanek/irsko-chysta-desetiletou-emisi-dluhopisu/>.

dluhopisům dostalo z 32 % schodku z roku 2010 až na schodek pouhých 5 % na konci roku 2014.⁸⁴

Co se týče konkurenceschopnosti irské ekonomiky, i zde se situace zlepšila. Na tomto poli Irsko ztrácelo již od začátku 90. let minulého století, nicméně tam byla situace silně ovlivněna stavebním rozmachem vyvolaným nesprávně nastaveným trhem s úvěry a hypotékami. V roce 2000 bylo Irsko řazeno z hlediska konkurenceschopnosti své ekonomiky na 7. místo na světě. V roce 2011, kdy se problémy ekonomiky promítly do všech aspektů irského hospodářství, už Irsku patřila až 24. pozice. V okamžiku opuštění záchranného ekonomického programu už se pak země dostala na 17. místo a opět roste.⁸⁵

Nezaměstnanost v Irsku opět klesá, nicméně stále překračuje 12 % a návrat k hodnotě 5 % z období před vypuknutím krize je už považován za nereálný. Zadluženost země dosáhla svého vrcholu koncem roku 2014, konkrétně hodnoty 123 % HDP. Předpověď pro další období už je pozitivní a i v tomto makroekonomickém ukazateli se očekává trvalý pokles. Irská zadluženost není výsledkem ani tak špatné fiskální politiky, velkou část tvoří právě dluhy finančním institucím v souvislosti se záchranou bankovního sektoru. V souvislosti s restrukturalizací dluhu po Irish Bank Resolution Corporation se Irsku podařilo rozmělnit splácení půjčky 28 miliard eur z původních 15 roků, na dluhopisy s průměrnou dobou splatnosti 37,5 let, čímž se jeho dluhová zátěž v poměru k HDP snížila do přijatelnějších hodnot.⁸⁶

Ekonomické oživení je vidět především na trhu práce. V roce 2014 se dařilo vytvářet v průměru 4000 nových pracovních míst měsíčně, což odpovídá nejrychlejšímu růstu v Evropě. Je potřeba si uvědomit, že po propuknutí krize a zhroutení stavebního sektoru Irsko ztrácelo zhruba 8000 pracovních míst týdně, nárůst nezaměstnanosti byl v roce 2009 razantní. Díky tempu vytváření nových

---

⁸⁴ International Money Fund: World Economic and Financial Surveys. *World Economic Outlook Database*. [online]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z:

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/02/weodata/index.aspx>.

⁸⁵ Ibidem.

⁸⁶ LYNCH, Suzanne. Ireland set to become fastest-growing EU economy. *The Irish Times*. [online]. 2014-11-04. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.irishtimes.com/business/economy/ireland-set-to-become-fastest-growing-eu-economy-1.1987352>.

pracovních míst se podařilo stlačit míru nezaměstnanosti z hrozivých více než 14 % v roce 2012 na 11,5 % na konci roku 2014.⁸⁷

Na rozdíl od podobně krizí postižených zemí, jako například Portugalsko a Řecko se tedy Irsko dokázalo ze své ekonomické pasti vymanit. Veřejný dluh byl v roce 2012 ve výši 118 % HDP, nicméně Irsko se pomalu dostávalo, alespoň co se týče HDP, do růstových čísel. V roce 2013 již vykázalo malý růst, a to ve výši 1,5 % HDP.⁸⁸ Po vyčerpání úvěrové pomoci ve výši 85 miliard eur, která sloužila především na vyrovnání vládního deficitu a oživení bankovního systému, a zároveň zavedení rozsáhlých úsporných opatření a strukturálních reforem se Irsku podařilo opět vstoupit na světové trhy.⁸⁹ Od počátku roku 2014 je Irsko finančně soběstačné, opět vydává státní dluhopisy a je obnovena důvěra ze strany investorů. Na základě předchozího vývoje si vláda dala za cíl do roku 2015 stabilizovat veřejné rozpočty v souladu s Maastrichtskými kritérii, tedy aby rozpočtový deficit nepřesáhl částku 3 % HDP.⁹⁰ Jelikož Irsko plnilo závazky dané věřiteli pro rok 2010 i 2011, lídři Evropské unie i MMF akceptovali snížení úrokové míry, za kterou Irsko dostalo finanční pomoc a prodloužení její splatnosti, což mělo pozitivní vliv na výši a udržitelnost irského dluhu.⁹¹

Důvodů, proč právě Irsko si s krizí poradilo lépe než ostatní postižené země, je více. Jedním z hlavních je ale především podpora obyvatelstva k reformním krokům. Irsko jako jediná země v roce 2012 uspořádala referendum ohledně přijetí Evropské smlouvy o rozpočtové zodpovědnosti, jejíž hlavní součástí byla Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v Hospodářské a měnové unii, zkráceně

---

⁸⁷ AHEARNE, Allan. The economic recovery is most visible in the labour market. *The Irish Times*. [online]. 2014-08-09. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.irishtimes.com/business/economy/the-economic-recovery-is-most-visible-in-the-labour-market-1.1891630>.

⁸⁸ International Money Fund: World Economic and Financial Surveys. *World Economic Outlook Database*. [online]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/02/weodata/index.aspx>.

⁸⁹ CHARI, Raj a Patrick BERNHAGEN. Financial and Economic Crisis: Explaining the Sunset over the Celtic Tiger. *Irish Political Studies*. [online]. 2011, vol. 26, issue 4, s. 473-488 [cit. 2015-04-21].

⁹⁰ European Commission: Representation in Ireland. *Ireland's economic crisis: how did it happen and what is being done about it?* [online]. 2012-12-06. [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ireland/key-eu-policy-areas/economy/irelands-economic-crisis/index_en.htm#3.

⁹¹ European Commission: Representation in Ireland. *Ireland's economic crisis: how did it happen and what is being done about it?* [online]. 2012-12-06. [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ireland/key-eu-policy-areas/economy/irelands-economic-crisis/index_en.htm#4.

nazývaná Evropský fiskální pakt.⁹² Smlouva řeší již podle názvu hlavně fiskální konsolidaci v evropských ekonomikách, jejím cílem je především zastavení zadlužování a přijetí zákonů vedoucích k vyrovnaným rozpočtům. Irové za posledních deset let v důležitých referendech týkajících se mezinárodních dohod již dvakrát odmítli evropské smlouvy - smlouvu z Nice a Lisabonskou smlouvu.⁹³ V tomto případě ale více než 60 % Irů vyslalo do světa signál, že se Irsko hlásí k finanční odpovědnosti a s překonáním hospodářských problémů země to myslí vážně.⁹⁴

Irsko také patří mezi země, které jsou příznivcem zavedení tzv. Bankovní unie.⁹⁵ Od jejího zavedení si slibuje především lepší kontrolu hospodaření bank a větší připravenost na případné budoucí krize. Spoléhá na to, že úspěšná implementace společného dohledu nad bankovním sektorem a s tím souvisejícím efektivním způsobem řízení bankovních rizik zabrání vzniku dalších úvěrových bublin, které by mohly vést ke vzniku nových finančních krizí.

Irská vláda si dala za cíl držet minimálně 2 % růst s tím, že pokud by ekonomika nezrychlovala požadovaným tempem, přijdou na řadu další škrty ve výdajích a zvýšení daní ve větší míře než plánované 2 miliardy pro rok 2015, se kterými se již počítá.⁹⁶ Vláda plánuje zavedení dalších reforem na podporu méně výkonných odvětví irského hospodářství, především pro zvýšení irské konkurenceschopnosti. Nicméně irský vývoj bude i nadále více závislý na událostech v eurozóně než na vývoji na domácím trhu.

---

⁹² JEDLIČKA, Petr. Stručný průvodce Fiskálním paktem a jeho kritikou. *Deník referendum* [online]. 2012-03-08. [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/12735-strucny-pruvodce-fiskalnim-paktem-a-jeho-kritikou>.

⁹³ HOLMES, Michael. *Ireland and the European Union: Nice, enlargement and the future of Europe*. 1. vyd. New York: Distributed exclusively in the United States by Palgrave, 2005, xiii, 207 s. s. 9.

⁹⁴ COSTELLO, Tony. The Fiscal Stability Treaty Referendum 2012. *Irish Political Studies*. [online]. 2014, vol. 29, issue 3, s. 467 [cit. 2015-04-21].

⁹⁵ BUREŠ, Jan. Konečná podoba bankovní unie je na světě. *Investujeme.cz*. [online]. 2014-03-21. [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: <http://www.investujeme.cz/konecna-podoba-bankovni-unie-je-na-svete/>.

⁹⁶ LYNCH, Suzanne. Ireland set to become fastest-growing EU economy. *The Irish Times*. [online]. 2014-11-04. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.irishtimes.com/business/economy/ireland-set-to-become-fastest-growing-eu-economy-1.1987352>.

Závěr

Cílem předkládané práce bylo porovnat dvě fáze irského vývoje z hlediska hospodářských výsledků a míry vlivu státu na jejich dosažení. Prvním srovnávacím obdobím byl konec 20. století a začátek století dalšího, kdy Irsko zažívalo výrazný a na tehdejší poměry nevídaný ekonomický růst – toto období bylo nazýváno hospodářským zázrakem. Druhým porovnávaným jevem bylo oživení, které v Irsku nastalo po vymanění se z nejhorších dopadů finanční krize, tedy období po roce 2013.

Bylo by pravděpodobně snadné porovnat tvrdá ekonomická data, jako je výše růstu HDP, zadlužení či zaměstnanosti. Tato kapitola ale neřeší výši ani tempo růstu jednotlivých ukazatelů, spíše se snaží zhodnotit, zda a jakou měrou se na obou obdobích ekonomického růstu podílel stát, zda byl růst v obou případech postaven na stejném nebo podobném základu a došlo k nějakému poučení se z předchozích chyb, které by zabránilo opakování scénáře z roku 2008.

Není úplně snadné porovnávat dvě různá období, zasazená do různé geopolitické situace. Irský hospodářský zázrak vznikl za jiné hospodářské situace, existoval bipolární svět a v Evropě neexistovala eurozóna v dnešním uspořádání. Svět nebyl v takové míře globalizovaný, jako je dnes. Nelze tedy zmíněná období srovnávat čistě na základě makroekonomických ukazatelů, nicméně společné znaky i odlišnosti je možno jednoznačně identifikovat, zmapovat a na jejich základě lze vyvodit i kýžené závěry.

V první řadě je třeba konstatovat, že růst v obou zkoumaných obdobích byl postaven na zcela odlišných parametrech. V období hospodářského zázraku Irsko těžilo nejprve z velkého přílivu zahraničních investic, ať již ve formě peněz investorů, nebo později přímých dotací ze strany Evropské unie. Irská vláda se na růstu aktivně podílela svou fiskální politikou, ať již to bylo na straně výdajové, nebo na straně příjmů - například prostřednictvím příznivě nastavené korporátní daně.

Vláda se do značné míry nechala strhnout vývojem v sousední Velké Británii, kde za vlády Margaret Thatcher došlo k růstu, postaveném na řadě reforem, které spočívaly právě ve snižování výdajů a snižování daní.

Díky tomuto vlivu došlo v Irsku k přílivu zahraničních investic, základem bylo stanovení daně pro právnické osoby na deset procent a zavedení dlouhodobých daňových prázdnin pro zahraniční investory, a to především v oborech špičkových technologií. Příliv investorů vyvolal samozřejmě zvýšenou tvorbu pracovních míst a tím se spustila i vlna imigrace. Všechny tyto aspekty lze ohodnotit jako vysoce pozitivní a měly pro irskou ekonomiku jednoznačně blahodárný efekt. Rizikem byla samozřejmě vysoká závislost výkonu irské ekonomiky na působení zahraničních firem na irském trhu.

Problémem se stal postupem času příliš liberální přístup irské vlády ke kontrole trhu, především bankovního sektoru. Nově vygenerovaná pracovní místa a zvýšení počtu pracujících v Irsku s sebou neslo i zvýšený zájem o úvěry. Banky díky boomu ve stavebnictví půjčovaly velmi ochotně, nicméně Irská vláda neměla nad jejich hospodařením prakticky žádnou kontrolu.

Celá druhá polovina irského růstu na přelomu století již byla zcela závislá na stavebnictví a bankovním sektoru. Velkou chybou irské vlády tedy bylo soustředění se na jeden sice silný, ale o to více choulostivý segment trhu, který navíc nebyl nijak regulován. Irové vsadili na liberální politiku, a tak místo aby stavební sektor zatížili daněmi, čímž by ho jednak regulovali a také by z něj stát těžil vyšší příjem, nechali spekulativní úvěrovou bublinu propuknout v plné míře.

Na rozdíl od výše popsaných rysů hospodářského zázraku bylo druhé období růstu, které je předmětem porovnání, postaveno na zcela jiných a pevnějších základech. Daňová politika se sice až tolik nezměnila, korporátní daň vzrostla jen minimálně, z 10 % na 12,5 %. Irsko tedy zůstává i v současné době pro zahraniční investice stále atraktivní destinací. Nicméně dnes je ve srovnání s prvním obdobím Irsko mnohem pevněji zakotveno v evropských strukturách. Irské bankovní trhy jsou daleko více regulovány, vzrostla také transparentnost

bankovního sektoru a irské banky dnes podléhají přísnému dohledu, a to i ze strany evropských finančních institucí. Irsko se přihlásilo jak k Bankovní unii, tak k plnění kritérií Basel III.

Co je pro obě období růstu shodné, je zodpovědná fiskální politika irské vlády. Obě období jsou provázena značnými škrty ve výdajích, což by nebylo možné bez společenského konsensu a široké vnitropolitické podpory napříč politickým spektrem.

Vlivem propadu v sektoru stavebnictví se Irské vládě do dnešní doby i přes velkou snahu zcela nedaří vrátit nezaměstnanost pod dvoucifernou hranici. Lze tedy konstatovat, že vliv vlády na současnou hodnotu nezaměstnanosti, stejně tak na nezdravě nízkou míru nezaměstnanosti z období hospodářského zázraku, byl a je spíše minimální a její opatření se tak jeví jako neúčinná.

Oproti prvnímu růstovému období se zdá být irská ekonomika v dnešní době jednoznačně postavena na mnohem stabilnějších základech. Pravděpodobnost, že svůj nynější hospodářský růst udrží v dlouhodobém horizontu je dle analýzy dané problematiky poměrně vysoká.

Druhé popisované období hospodářského růstu Irska tedy v porovnání vychází lépe, a to z pohledu dlouhodobé udržitelnosti a uváženého, zodpovědného a promyšleného provádění politik. Irský hospodářský růst má nyní pevnější základy a jeho ekonomika je tak lépe připravena reagovat na případné výkyvy a krize.

Irsko nyní, stejně jako již v minulosti, těží ze své výhodné geografické polohy, stále poměrně levné pracovní síly a nepopíratelné konkurenční výhody, spočívající v jazykovém vybavení obyvatel. Jelikož ekonomické oživení Irska již zaznamenaly a ohodnotily i mezinárodně uznávané ratingové agentury, dá se očekávat, že příliv investic do irské ekonomiky se bude nadále zvyšovat.

Summary

The aim of this thesis is to compare two periods of the Irish economic development. The first, the end of the 20th century, was considered to be a time when Ireland experienced huge economic growth. The second period, which is examined, is the start of economic growth after the impact of the financial crisis in 2009.

It was quite easy just to compare the economic statistics only, such as GDP, debt or unemployment rate. The thesis doesn't deal with those statistics. It tries to analyze the role of the government in this growth or economic success. It deals with the principles which was set up and tries to compare if they are the same, similar or different in specified periods.

It is not easy to compare and analyze two different periods, because each of them was influenced by the its economic and geopolitical environment. The first successful Irish period, which is called the Celtic Tiger, started in different conditions which cannot be repeated today. The globalisation process and the existence of the European Union cannot allow to one member state to make a different policy to gain some advantage.

Therefore, we can say that the economic growth in both periods was built on the different basis. In the Celtic Tiger period, Ireland's growth was related to international investments mostly. The Irish government had supported this growth by its fiscal policy, especially via very friendly corporate taxing. The growth in the second period was build on a different basis. Fiscal policy was improved, bank regulation process was started. Ireland is a member of European institutions now, so all processes are more transparent now.

Ireland today still benefits from its geographical positions, convenient tax system for investors, cheap workforce and English speaking workers and employees as well. It is widely expected that the Irish economy has all assumptions to have a stable economic growth in the near future.

Použitá literatura

Primární zdroje:

Bank for International Settlements: *International regulatory framework for banks (Basel III)*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.bis.org/bcbs/basel3.htm>.

CSO: *Central Statistic Office*. [online]. [cit. 2014-12-07]. Dostupné z: <http://www.cso.ie/indicators/Maintable.aspx>.

European Commission: Banking and Finance. *Single Resolution Mechanism*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/finance/general-policy/banking-union/single-resolution-mechanism/index_en.htm.

European Commission: Economic and financial affairs. *Post-Programme Surveillance for Ireland*. [online]. 2015-02-05. [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/ireland/index_en.htm.

European Commission: *Ireland's recovering economy. An EU perspective*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/ireland/key-eu-policy-areas/economy/ireland-s-recovering-economy.pdf>.

European Commission: Press Release Database. *State aid: Commission temporarily approves rescue aid for merged entity Educational Building Society/Allied Irish Banks*. [online]. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-892_en.htm.

European Commission: Representation in Ireland. *Ireland's economic crisis: how did it happen and what is being done about it?* [online]. 2012-12-06. [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ireland/key-eu-policy-areas/economy/irelands-economic-crisis/index_en.htm#3.

European Parliament: *EMU and Ireland*. [online]. 1998-04-06. [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/euro/country/general/irl_en.pdf.

International Money Fund: *World Economic and Financial Surveys. World Economic Outlook Database*. [online]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z:
<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/02/weodata/index.aspx>.

Ireland: *Programme for national recovery*. [online]. 1987-10-02. Dublin [cit. 2015-01-15]. Dostupné z:
http://www.taoiseach.gov.ie/attached_files/Pdf%20files/Program%20for%20Nat%20Recovery.pdf.

Quarterly bulletin - Central Bank of Ireland. 2012. ISSN 0332-2645. Dostupné z:
<http://www.centralbank.ie/publications/Documents/Quarterly%20Bulletin%20Q4%20012.pdf>.

Sekundární zdroje:

Monografie:

ALLEN, Larry. *The global economic crisis: a chronology*. London: Reaktion Books, 2013. ISBN 978-178-0230-924.

BALDWIN, Richard E. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 478 s. ISBN 978-80-247-1807-1.

FOSTER, John Bellamy a Fred MAGDOFF. *The great financial crisis: causes and consequences*. New York: Monthly Review Press, c2009, 160 p. Elgar financial law. ISBN 15-836-7184-6.

FRIEDMAN, Milton a Rose D FRIEDMAN. *Capitalism and freedom. 40th anniversary ed.* Chicago: University of Chicago Press, 2002, xvi, 208 p. ISBN 02-262-6421-1.

GAFFNEY, John. *Political parties and the European union*. New York: Routledge, 1996, xvii, 340 p. ISBN 04-150-9060-1.

GHOSH, Bimal. *The global economic crisis and the future of migration: Issues and prospects: what will migration look like in 2045?.* Houndsmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2013, xvii, 338 pages. ISBN 978-023-0303-560.

HAKIZIMANA, André. *The Irish Economy-Past, Present, and Future: Causes of Irish Economic Recessions and Solutions for Growth.* 2013-06-21. iUniverse, 2013. ISBN 978-1475991741.

HOLMES, Michael. *Ireland and the European Union: Nice, enlargement and the future of Europe.* 1. vyd. New York: Distributed exclusively in the United States by Palgrave, 2005, xiii, 207 p. ISBN 978-071-9071-737.

HOURIHANE, Jonathan. *Ireland and the European Union. The first thirty years, 1973 – 2002.* Lilliput press, 2004. ISBN 0719071720.

KIRBY, Peadar. *Celtic Tiger in collapse: explaining the weaknesses of the Irish model. 2nd ed.* New York: Palgrave Macmillan, 2010, xi, 237 p. International political economy series (Palgrave Macmillan (Firm)). ISBN 02-302-3744-4.

KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi: důsledky hospodářské recese a co bude dál.* 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 218 s. ISBN 978-80-247-3199.

KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi: Evropa na cestě do neznáma.* 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 2011, 328 s. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-4019-5.

LAFFAN, Brigid a Jane O'MAHONY. *Ireland and the European Union.* New York: Palgrave Macmillan, 2008, xviii, 303 p. European Union series (Palgrave Macmillan (Firm)). ISBN 978-140-3949-288.

O'HEARN, Denis a Shaina Carmel INDOVINO. *Inside the Celtic Tiger: the Irish economy and the Asian model.* Sterling, Va.: Pluto Press, 1998, xiii, 200 p. European Union series (Palgrave Macmillan (Firm)). ISBN 07-453-1283-7.

ROUBINI, Nouriel a Stephen MIHM. *Krizová ekonomie: budoucnost finančnictví v kostce*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 295 s. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4102-4.

SOJKA, Milan. *John Maynard Keynes a současná ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-716-9827-X.

SOROS, George. *Nové paradigma pro finanční trhy: úvěrová krize 2008 a co dál*. 1. vyd. Praha: Evropský literární klub, 2009, 141 s. ISBN 978-80-86316-82-6.

ŽÍDEK, Libor. *Světové hospodářství: Distanční studijní opora*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2004. 183 s. ISBN 80-210-3407-6.

Články a studie:

COSTELLO, Tony. The Fiscal Stability Treaty Referendum 2012. *Irish Political Studies*. [online]. 2014, vol. 29, issue 3, s. 457-470 [cit. 2015-04-21]. DOI: 10.1080/07907184.2014.923842.

CHARI, Raj a Patrick BERNHAGEN. Financial and Economic Crisis: Explaining the Sunset over the Celtic Tiger. *Irish Political Studies*. [online]. 2011, vol. 26, issue 4, s. 473-488 [cit. 2015-04-21]. DOI: 10.1080/07907184.2011.619736.

O'SULLIVAN, Siobhan, Amy Erbe HEALY a Michael J. BREEN. Political Legitimacy in Ireland During Economic Crisis: Insights from the European Social Survey. *Irish Political Studies*. [online]. 2013, vol. 29, issue 4, s. 547-572 [cit. 2015-04-21]. DOI: 10.1080/07907184.2014.942645.

Internet:

AHEARNE, Allan. The economic recovery is most visible in the labour market. *The Irish Times*. [online]. 2014-08-09. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.irishtimes.com/business/economy/the-economic-recovery-is-most-visible-in-the-labour-market-1.1891630>.

Alternate Investment Databases. What is a Hedge Fund? *BarclayHedge*. [online]. [cit. 2015-01-16]. Dostupné z: <http://www.barclayhedge.com/research/educational-articles/hedge-fund-strategy-definition/what-is-a-hedge-fund.html>.

AŠENBRYL, David. Irsko, země migrace. *Český rozhlas*. [online]. 2010-05-23. [cit. 2014-12-09]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/leonardo/svet/_zprava/irsko-zeme-migrace--737359.

BARRY, Frank. Irish Economic Development over Three Decades of EU Membership. [online]. 2003. vyd. Dublin: University College Dublin, 2003 [cit. 2014-12-09]. Dostupné z: <http://www.tcd.ie/business/staff/fbarry/papers/papers/Finance%20a%20Uver.pdf>.

BUČKOVÁ, Veronika. Sekuritizace – novodobý globální trend s následky krize. *Finance.cz*. [online]. [cit. 2015-01-04]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/261776-sekuritizace-novodoby-globalni-trend-s-nasledky-krize/>.

BUREŠ, Jan. Konečná podoba bankovní unie je na světě. *Investujeme.cz*. [online]. 2014-03-21. [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: <http://www.investujeme.cz/konecna-podoba-bankovni-unie-je-na-svete/>.

INMAN, Phillip. Ireland's economy fastest growing in European Union. *The Guardian*. [online]. 2014-09-18. [cit. 2014-12-09]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2014/sep/18/ireland-economy-growth-european-union>.

Irové schválili v referendu evropský fiskální pakt. *Idnes.cz*. [online]. 2012-06-01. [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/irsko-evropsky-fiskalni-pakt-djx-/eko_euro.aspx?c=A120601_082335_eko_euro_abr.

Irská ekonomika se díky škrtům dostává z krize. Agentura Fitch zlepšila hodnocení země. *Hospodářské Noviny*. [online]. 2014-08-16. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-62649770-agentura-fitch-zlepsila-hodnoceni-irska>.

Irsko aktuálně: Ekonomika. [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.irsko-aktualne.cz/ekonomika>.

Irsko chystá desetiletou emisi dluhopisů. *Euroskop.cz*. [online]. 2013-03-13. [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8953/22132/clanek/irsko-chysta-desetiletou-emisi-dluhopisu/>.

Irsko likviduje problémovou banku, aby se zbavilo vysokých splátek za garance. *Novinky.cz*. [online]. 2013-02-07. [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/ekonomika/292540-irsko-likviduje-problemovou-banku-aby-se-zbavilo-vysokych-splatek-za-garance.html>.

JEDLIČKA, Petr. Stručný průvodce Fiskálním paktem a jeho kritikou. *Deník referendum*. [online]. 2012-03-08. [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/12735-strucny-pruvodce-fiskalnim-paktem-a-jeho-kritikou>.

KELLY, Morgan. Whatever happened to Ireland? *VOX: CEPR's Policy Portal*. [online]. 2010-05-17. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://www.voxeu.org/article/whatever-happened-ireland>.

LANE, Philip R. The Irish Crisis. [online]. 2011-02-04. Trinity College Dublin and CEPR [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.tcd.ie/iis/documents/discussion/pdfs/iisdp356.pdf>.

LYNCH, Suzanne. Ireland set to become fastest-growing EU economy. *The Irish Times*. [online]. 2014-11-04. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.irishtimes.com/business/economy/ireland-set-to-become-fastest-growing-eu-economy-1.1987352>.

MALONE, Bernie. Irish now the third most spoken language in Ireland after English and Polish. *Irishcentral*. [online]. 2012-03-31. [cit. 2014-12-07]. Dostupné z: <http://www.irishcentral.com/news/irish-now-the-third-most-spoken-language-in-ireland-after-english-and-polish-145200025-237438651.html>.

MUSÍLEK, Petr. Příčiny globální finanční krize a selhání regulace. *Český finanční a účetní časopis*. [online]. 2008, roč. 3, č. 4, s. 6-20 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://www.vse.cz/cfuc/abstrakt.php3?IDcl=285>.

Oficiální portál pro podnikání a export. Irsko: Ekonomická charakteristika země. *Businessinfo.cz*. [online]. 2014-10-01. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/irsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18926.html>.

PESCATORI, Andrea, Daniel LEIGH, Jaime GUAJARDO a Pete DEVRIES. A New Action-Based Dataset of Fiscal Consolidation: *New Zealand*. 2011. vyd. International Monetary Fund. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp11128.pdf>.

POHLHAMMER LAUTERBACHOVÁ, Květa. Irsko se stalo kolonií mezinárodní bankovní mafie. *E-Republika.cz*. [online]. 2014-03-14. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://e-republika.cz/article2483>.

POWELL, Benjamin. Economic Freedom and Growth: The Case of the Celtic Tiger. *The Cato journal*. [online]. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://object.cato.org/sites/cato.org/files/serials/files/cato-journal/2003/1/cj22n3-3.pdf>.

Souhrnná teritoriální informace Irsko. *Czechtrade.cz*. [online]. 2014-01-10. Dublin [cit. 2015-01-08]. Dostupné z: <http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/irsko-2014-10-01.pdf>.

Volby v Irsku vyhrála dosavadní opozice. Strany spojené s krizí propadly. *Hospodářské noviny*. [online]. 2011-02-27. [cit. 2014-12-07]. Dostupné z: <http://zahranicni.ihned.cz/c1-50780730-volby-v-irsku-vyhrala-dosavadni-opozice-strany-spojene-s-krizi-propadly>.

VOLF, Tomáš. Nositel Nobelovy ceny varuje: Světu hrozí třetí velká hospodářská krize. *Hospodářské noviny*. [online]. 2010-07-09. [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-44731410-nositel-nobelovy-ceny-varuje-svetu-hrozi-treti-velka-hospodarska-krize>.

WALSH, Brendan M. When unemployment disappears: Ireland in the 1990s. [online].
Dublin: University College Dublin. School of Economic, 2002 [cit. 2014-12-09].
Dostupné z: <http://www.ucd.ie/economics/research/papers/2002/WP02.29.pdf>.

ZEMÁNEK, Josef. Sláva a pád keltského tygra? *Euroekonom.cz*. [online]. 2003-09-17.
[cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-irsko>.